Bethlehem dat is het broodhuys

te weten gheestlicke Liedekens ghedichten of Leyssen, die de Herderen by Bethlehem snachts hun Vee wakende singen met verlanghen na de comste Christi

Karel van Mander

bron

Karel van Mander, *Bethlehem dat is het broodhuys, te weten gheestlicke Liedekens ghedichten of Leyssen, die de Herderen by Bethlehem snachts hun Vee wakende singen met verlanghen na de comste Christi*. Barent Otsz., Amsterdam 1613

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/mand001beth01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

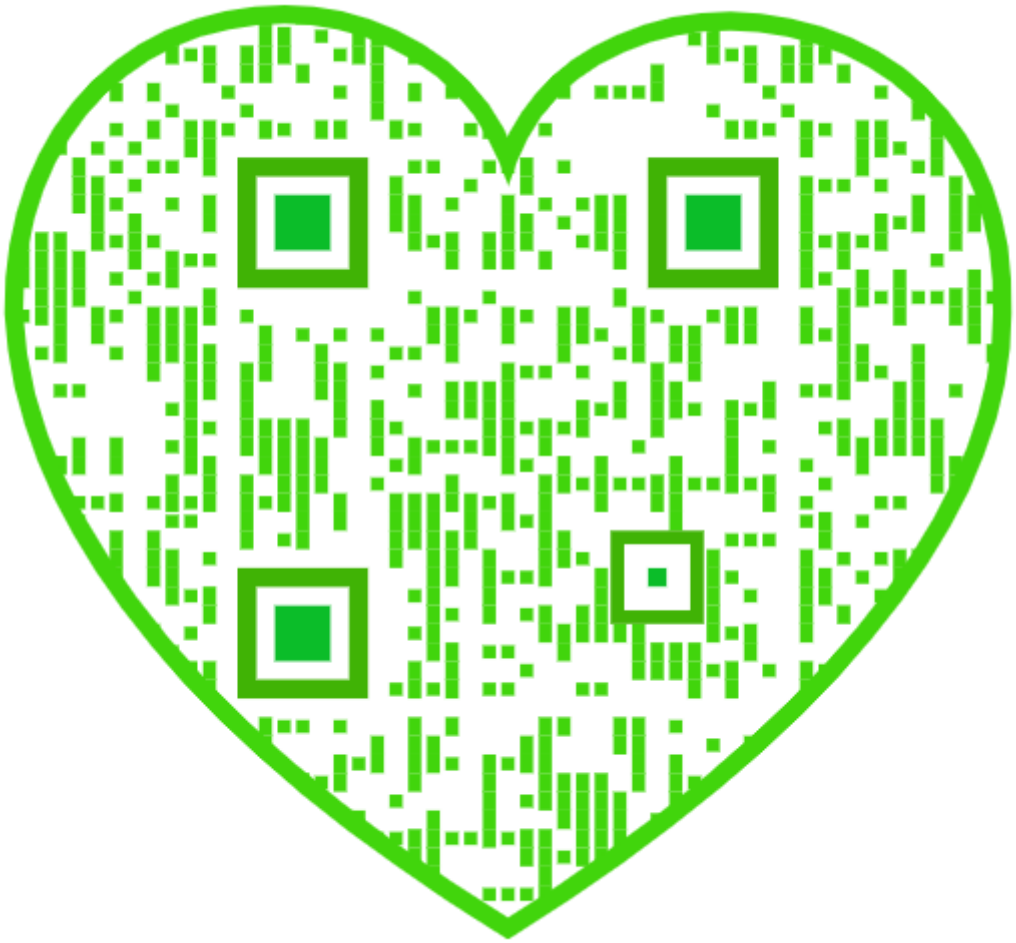

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

Bethlehem oft Broodhuys.

T'eerste Veld-Lied

nae de wijse Psalm 74.

Hebreus. Proselytus. Salomon. Adon.
H. T'Groot dagh-licht schoon des Weerelts ooghe claer,
Verborghen is, t'aerdsch aenschijn swart bespannen,
Met t'nachtsche cleed. P. uyt d'ooghen wilt dan bannen
Den doodschen slaep, o Herders nu eenpaer.
S. Des Winters nacht die coude is langh en swaer
Verdrietigh vald ons Herders op den Velde
Doch goe toesicht dient ons dat van t'ghetelde,
Schaep-kudde wy niet een en worden quijt.
A. Den wolf of Leeu die gaet rontom altijt
En loerd met vlijt of loos hy mocht betrape*n*,
Ons traeg en luy als die de wacht verslapen,
Der schapen moord en scheynding is sijn lust.
A. Dat niema*n*t dan in hutt of bedd' en rust
Maer laet elck voort ter wacht ghewapend commen,
Ons Honde*n* trau dat die ooc niet verstomme*n*
Want daer aen is oock veel gheleghen siet.
P. Hebreus vriend. H. wat ist. P. singht ons een Lied,
Op dat den tijd te minder ons verlanghe.
Ghy Salomon met geest verweckschen sange
V snaren soet oock paren doet accoort.
S. Iabel brocht ons eerstmael de hutte*n* voort
Sijn broer Iubal de soet gheluydsche Vedel,
En fluyt oock mede om onse sinnen edel,
Verlichten in traendals doorlijden hier.
A. Verhaelt in sang hoe t'loose valsche dier
Ons voordees laes, bedroogh en dede sneven,
Met loghentael en hoe sy zijn verdreven,
Wt wellust soet in jammerlijck verseer.

Hebreus singht op de wijse des 1.Psal.

H. O Herder groot o Davidt die al meer,
Als David of zijn Zoon zijt, Davids Heer,
En wortel self, u Harpe wilt my leenen:
Dat ick ons yet van Eden singh met eenen,
Ons ouders hoe dat hen te deele wert,
Voor t'blijdste hof het droefste dal vol smert.
Een aerde*n* klo*m*p heeft God besielt bespraect,
Een aerde*n* klomp hem tot een beeld gemaect
Een aerden klomp die doch so veel wil wesen,
Denckt wat ghy waert, en wat ghy wert nae desen,
Mensch kent u self uw's selfs kennisse wis,
Een goed begin om Godt te kennen is.
Maer wat God is gheen menschen tongen vroed,
En konnen dat ghenoegh uytspreken, goed
Is hy alleen en niemant meer waerachtigh,
Wijs, trauw, oprecht ja heylig en almachtig,
Dan die yet deugt heeft, dat van Godt allee*n*,
Waer's u beroem o Mensch ghy hebt doch gheen.
Siet tot sulck beeld ghy mensch gheschapen waerd,
Maer nijdicheyt van Satan oud ghebaerd
Een dochter self doods moeder door de sonde
Heeft ons ghebaerd t'wreed schepsel in voorstonde,
Want schepsel Gods en is de dood doch niet,
Maer door de sond' is komen al't verdriet.
Gheen Tempe noyt versierd Elisi veld,
En was so schoon alst hof waer in ghesteld,
Den Mensche was om bewaren en bauwen,
Godt gaf hem daer sijn woort om op betrauwen,
T'ghebod was t'brood en sijnder zielen aes,
T'welck hy verliet en wert des doods eylaes,
Der Slanghen woordt t'Sirenigh valsch geluyd,
Bedroogh Adams sijd-ribsche nieuwe bruyd

Dats' onbedacht haer bruydegom dede eten,
De bitter dood eylaes sonder haer weten,
Aen t'lustigh fruyt als aen vergiftigh brood.
Des duyvels nijd invoerde aldus dood.
Dit ging recht toe als man die in zijn land,
Claer tarwe zaeyt maer nijdigh zijn vyand,
Ter wijlen dat de Mensche*n* slapen traeglijc,
Sijn o*n*cruyt fel hy daer in zaeyt t'is klaeghlijc,
Aldus int hert der menschen t'loghen saet,
Gesayt brenght voort ter weerelt alle quaet.
Of ghelijck een die van Ierusalem
Na Iericho reyst onbedacht/ en hem,
Vind inde hand der wreede moordenaren,
Ter dood ghewond berooft sijnen dierbaren
Schat, daer toe noch naeckt uytgetogen bloot
Dus quaem den mensch door sonden in den nood.
Sijn eerst verderf uyt hoogmoed is o*n*tstae*n*,
Want lust als Godt te zijn in hoogheyt saen,
Iae goed en quaed te weten Eva sinnen,
Trock van t'gebod dat sy moste beminnen:
Gheloofde licht uyt jonsten sonder haet,
En goed te zijn, verradelijcken raed.
Benijdster van Gods werc ghy oude draeck
De Vrouwe slecht ooc met uw's vals oorsaec
Ghy loos bevocht en socht oock wel de beste
Gheleghentheyd, en d'alderswackste veste,
Als schalck vyand om comen in de stad,
Tot roof gheneyght en tot vernielen plat.
Seer schadigh is met Satans boden loos,
Te houden spraeck als Eva want altoos,
Een stadt die sprac gaet met de*n* vyand plegen
Wort van hem haest in sijn geweld gecregen,
T'schalcks tongh is vuyr en kancker is zijn woord,
In Ioabs mond was vrede, int herte moord.
Vermond vyand tscheen Eva niet en wist,
Hoe groot t'nijts vuyr in u was noch wat list
In uwen sin om t'mensch gheslacht vernielen
En moorder van d'onsterffelijcker zielen

Veelsins den mensch soect ghy door listen snel
Den Hemel noch te wislen voor de Hel.
S'vleesch swackheydt noch u voor een Eva dient,
Daer door ghy loct te zijn des weerelts vrie*n*d,
[+]En maeckt tot haer lust appelen gheneghen
Soo Esau verhongerd niet den seghen, [+]apo.18.17
Noch voor gheboort aensagh maer t'moes gherecht,
Alsoo vaert oock hier menigh sondaer slecht.
Eva sagh aen den boom hoe dat van dien
Goed g'eten waer en was lieflijck t'aensien,
Om dat hy wijs con maken veel doen weten,
Sy nam sy at sy gaf, haer man heeft g'eten
Ooc vande vrucht twelc dra gedae*n* was maer
T'heeft lang gesmert om de nasmake swaer.
Ghy twee maer een dijn oogh seghel is los
En zijt geverft met schaemtigh wangen blos
V gruwt u selfs en vlecht u vijg-blaerschoote*n*
Ghy bergt u voor diens oogen t'al ontblooten
Misdaed u wroegt strafweerdigh vreest ghy seer
Voor t'schoonste schoon aenschijn, u vreughd wel eer.
Den soetste*n* troost (doe ghy stont int gebod)
Ia een ghemeen t'saem-spreker was u Godt!
Tot groot vermaeck, en jonstighe dienaren
V t'alder tijd Gods suyver Enghels waren
Int soetste Hof waer buyten all' onvreught,
Ghebannen was en vloeyde in volle jeught.
Dit was te recht de gulden weereld wel,
Vol alles goeds maer hebt lichtveerdig snel,
Eylaes o mensch dees Heerlijckheyd verloren
Daer toe wat noch wort uyt u bloed geboren,
S'doodts fellen strael te lijden onderdaen,
Is worden laes, niemant mach voorby gae*n*.
Den Vader goed als een recht rechter cloec
Voor vierschaer roept en doet eerst ondersoec,
Der slanghen vloeck gaet eerst om t'eerst verleyden,
t'Wijfs vonnis volght daer nae word onderscheyden,

Den man zijn straffe: onschuld nae menschen aerd
Hielp niet, elck hooft bleef met zijn schuldt beswaerd.
Groot moeder van dees groote weereldt bracht,
Hebt ghy in noot u self en u gheslacht,
T'wijl negenmael nieu hoornich wordt Dyane[+]
Veel bangigheyt en smert is onderdane,
Die stoc vrauw is van haer kinds vangenis,
Haer prickelt veel wanschapen langenis.
Maer als d'uyr is en dat den mensche dan
Den kercker ruymt en comt soo hy best can,
Dat ongewoon schoon sonne*n*licht ae*n*schauwe*n*
Al t'vrauwe*n* Lijf lijd doods pijnig benauwen
Bedochtet Kind dit zijn Moeders gedoogh,
Ten sage haer geen tijdt met onweerd' oogh.
Dan is de Vrouw s'Mans onderworpsel noch,
Met will' en macht, maer al int goede doch,
T'gaet quaelijck daer beleeftheydt is verschoven,
En t'onverstand de Reden gaet te boven,
D'een d'ander moet een hulpe zijn bequaem,
Want veel drucs erft de*n* man ooc van Adam
Gy beste Vaer groot herder en aertsch Heer'
Dat Engelijc broodhuys spijs de u niet meer,
T'veldt dat vervloeckt is, draecht voor u ghebrekigh,
Fel doorns scherp, en distelen stijf stekigh,
Dus tege*n* t'land moet gy met commer groot,
En aenschijns sweet betalen daeglicx brood,
Ay aerden klomp, ellendighen slijckhoop,
Na dat voleynd is u kort levens loop,
Moet weer tot eerd' aldaer u wormen eten,
Dus ghy bevreest in dootsschaduw geseten,
Als ballingh zijt in nachtsche duysterheyd,
Daer alle dingh is ydel en arbeyd.
O groot versuym o mangelinge onvroet,
De bitter doodt in plaets van 'tleven soet,
Verdriet voor vreugt veel sieckte*n* voor gesonde

[+]De Maene

Noch in't ghemoed de smertelijckste wonde,
Dat Godt verwrocht ghepaeyt sijn niet en magh:
Vliet droeve nacht, en haest u blijden dagh.

Wijse des 74. psalms.

P. *H*Ebreus vriendt, u droef sangigh gheclagh,
Geeft my vermaec en vald my onverdrietigh
Als wandel-gast die ruyschend borne vlietigh
En koele schaeuw ghevonden heeft tot rust.
S. Al meer en meer groeyd in my hoorens lust,
Soo Bye nae tijm is guls om garen honigh,
Nae sulcken sangh den Herders ongewonigh
Verlanght mijn hert o Heber lieve vriend.
A. Ee*n* droncxke*n* uyt mijn vles hebdy v*er*dient
Waert Nectar soet ic sout u geeren schencken
S. Wt mijn snapsack een beetken kaes daer t drincken,
Seer wel opsmaect wil ick u schincken mild,
P. Als dichter goed voor niemand swichte*n* wilt
Heman Calchal Ethan des Israhyte*n*,
Noch Darda oock en doen u geen verwijten,
Dat ghy daerom van sangh soud sijn gestild.

Eynde des eersten Veld-Lieds.

Tweede Veld-Lied

nae de Wijse des 104. Psalm.

Achitop. Adon. Raguel.
*S*Cheert af en weyd o Schaepkens sacht van aerd,
De Kruyde*n* groe*n* ontgraeft t'veld ongespaert,
Bijsonder soeckt de groente in den valleyen,
Mijdt Bergen steyl ghy vinter niet te weyen,
An T'hoog woest gebergt sneedrichtig is te kout
Ons gonne*n*t selfs de wolc doorcliefsche toppe*n*
Dan wilden pijn met langh onnutte knoppe*n*.
R. Int lage dal den Winter dwinge-lant,
Queld minder nu ons arm schaepke*n*s want,
Den vlieten snel dwingt hy met ijsche toome*n*

Noord wint onteert, ald' alderswacste boome*n*
Ach. Klijf Palm' Olijf soet rokigen Cypres
En vreesen niet of wel met t'scherpste Mes,
De koude snijd datsy soude doen dalen,
Hun groene hayr en ruyghe hoofden kalen
Ad. Wegh zijn uyt t'veldt de Lente Bloemkens schoon,
T'gesang uyt t'bosch, de*n* acker mist zijn croon
En d'armen swac des wijnstocx zijn ontlade*n*
In d'aerde derft de schaduw van zijn bladen,
R. Onlanghe duert hier yet in eenen staet,
Ten baet gesucht all' eerdsche dingh vergaet,
Te zijn al blind moet d'eerd' eylaes gedooge*n*,
Daer boven blinckt den Hemel al vol oogen.
Ach. De do*n*cker sonde en boosheyt t'aerdsch aenschijn.
Doen vuyl besmuert ja kout en doncker zijn,
Nijdt, toorn, twist, uyt onverstandt gheresen,
Als kouden mist doent hier al doncker wesen.
Ad. Maer s'Hemels troon heeft schoon te wesen claer,
Oorspronc des deughs en alles goeds is daer
De liefde self een vuyr en licht waerachtigh,
God goed allee*n* in t'suyver licht woonachtig,
Ach. Wie sal ons nu met sangh verdrijven vaeck
Het overhand te singen is vermaeck,
Nu Raguel singht yet begint al vooren //
Ghy Adon laet u antwoord oock dan hooren.

Raguel singht op de wijse des 2.Psal.

R. Dagh sterre claer oprechte wijsh*eyt* reyn,
Wilt mijn verstandt en sinnen doch verclaren
Laeft mijnen geest o wijn en melck Fonteyn,
Op dat ick magh de waerheyt openbaren,
Och wijsheyd groot hoe ghy hebt willen spare*n*
Die Vader is der gantscher weerelt wijt:
En hem ghebracht uyt sondigh fel beswaren
Te recht ghetoond dat ghy ghenadigh zijt,
A. De oude draeck' oorsprongh van haet en nijd,
Ghecomen loos tot haer nijdigh, vermeten,

Sy meende wel ghewonnen was den strijd,
Den Mensch was nu in haer geweld geseten
Als arem slaef voor s'doodts grousame beten
In vrees' en angst in pynelijck verdriet,
Zijn leven langh maer God heeft raed geweten
Tot s'Menschen Troost voorseggingh is geschiet,
R. Hem is belooft: den Salighmaker siet,
Sal t'slanghen hooft vertreden en bederven,
Des Duyvels werck de zonde doen te niet,
De dood haer macht benemen self door sterven,
Iae door zijn dood verwinninghe verwerven,
En rooven hem zijn macht die in gheweld,
Des doods macht hadd' en meend' eeuwigh doen swerven,
Den mensch in s'doods gevangenis ghesteld,
A. Beloofde zaet wonderlijck raed en held,
Lof moet u zijn licht troostbarigh verschijnen,
Voor t'droeve volck met duysternis gequeld,
In doodts verschrick, den kercker swardt vol pijnen.
Ghy zijt een licht dat niet en sal verdwijnen,
Want ghy zijt niet van eerdsche stoffe swack:
Of sulck en licht dat maer geduerd termijnen,
Maer t'licht dat noyt geen claerheyt en ontbrack,
R. Ghy zijt dat licht dat van begin aenstac
De lichten al die d'eerde claerheyt gheven
Van boven an dat rond asurich dack,
Ghy blijft als sy te valle, al sullen sneven,
Als vijgen vroeg van stercken windt gedreven
Lof eeuwig licht seer heerlijc schoon en groot,
Des weerelds licht zijt ghy en s'menschen leven,
Waerachtigh licht en t'ware Hemels brood.
A. Eva verstond uyterlijck door een bloot,
Haer eygen zaet oft vrucht uyt haer gheresen,
Te worden los van Duyvel zond en dood,
Ghelijck als wel ghebleken is nae desen:
Maer Gods voorsegh ghehoord of oock ghelesen,

Is dickwils wel gheschiedt gheweest jae eer
Als welverstaen, en oorsake mach wesen,
Dat ons verstand is in't begrijpen teer.
R. Maer laes de*n* mensch en heeft van selfs niet meer,
Da*n* swacheyt, zonde, ellend verderf ooc mede,
Vermagh, noch is niet sonder Godt de Heer,
De vyandschap houd onghedoodt haer stede,
Noch tusschen Iode en Heyden vremt van sede,
De wet als tuyn of wand is tusschen tween,
Maer t'rechte zaet dat sal den rechten vrede,
Wel maken oock hem uyt twee volcken een.
A. Messias sal uyt alle volck ghemeen,
Versamen he*m* een volck volmaeckt ter degen,[+]
Een arm slecht verblijf een volck dat gheen [+]Luc.14.
Loghenen sal spreken noch boosheyt pleghen,[+]
Het crom sal recht zijn, Bergen hoog gestegen[+] [+]Eph.3.11
Vernedert slecht vervult werd alle dal, [+]Luce.3.5.
T'oneffen vlack tot eenen wegh gheleghen,
En alle vleesch Gods Salicheyt sien sal.
R. Siet Davids hutte als nu zijnde in v*er*val[+]
Werd opgherecht de Berghen sullen vloeyen,[+] [+]Amo.9.11
Van soeten wijn de heuvels van melck al,[+] [+]Ioel.3.18
Israel sal ghelijck een roose bloeyen,[+] [+]Amo.9,14
En t'woud ghelijck de Lelye sal groeyen, [+]Hose.13.5.
In dorre zand daer Slangen lagen eerst,
Ter weyde gaen de Beyren met den Koeyen,
Sullen, en t'saem hen Iongen legghen meest.
A. Ia dan sal by dat felle Luypaerd beest,
Hem vry den Bock neer legge*n*, en gaen weyde*n*
De Lammers by den Wolven onbevreest,
Een knechtken cleen sal drijven en gheleyden,[+]
Den Leeuwen jong en Kalvers onverscheyde*n* [+]Esa.11.7.
T suyg kind sal lust hebbe*n* aen t'slang hol erg
T'gespeend zijn hand in Basilisk cuyl spreyde*n*
Quetse en v*er*derf wort niet op s'Heere*n* Berg,
R. Eerdworm mensch v*er*worpe*n* arm dwerg
Wilt ancker hope in Gods beloften vesten
Een droeve Zee vol onrustigh ghetergh,
Ontmoet u hier in des' aerdsche ghewesten,

O weerelds Heer ghy hebt nu niet ten besten,
Dan rocken slechs van dieren vellen rouw,
Die Borger waert van t'Paradijs, ten lesten
Sijn Boer die he*m* geneerd met land gebauw.
A. Treckt ghy dus heen Monarche met u Vrauw,
Met croon noch staf van goudt op ros noch wielen,
Ter weereld in my dunct ick niet aenschauw
Na u tot pracht een hoop van dienaers criele*n*
Dan voet in stap u snellijck, is op d'hielen,
De bleecke dood jae seer belust is sy,
Soo't schijnt om dy en dijn geslacht vernielen
Ghy spit of graeft sy is u altijds by.
R. Naer t'ongheluck u over comen vry,
Magh een dingh dy wel dienen tot vermaken,
Dats dat ghy hebt ee*n* hulpster schier als ghy,
Dan al meer sacht van wesen aerd en sprake*n*.
Die nacht en dag u swaerheyt sal ontschake*n*,
Haer lieflijckheyt en suycker woorden puyr,
Gesaust hier mede u soet sal drincken smaken
Dit kort, en quaed arbeydigh leven suyr.
A. Adam en vind me borgher noch gebuyr,
Huys dack noch muyr gheen Stad noch dorpsche Kercken,
Als Herder wijs der dieren, aerd, natuyr
En nae*m* hy kent, en speurd met wijs opmerke*n*
Welck tembaer is tot suyvel, nut of wercken.
Eva bevrucht van Adam heeft onsacht,
Kain ghebaerd sprack vreughdigh om verstercken
Ick hebbe voort des Heeren Man gebracht.
R. T'beloofde saet tot breuck van s'vyants macht,
T'schijnt wel sy dacht hy wesen soude, en moeder,
Wert sy daer na van Habel welcken placht,
(Gelijck als wy) te zijn een schapen hoeder,
En (soo de nood tot arbeyd pord) sijn broeder,
Ee*n* bauwer word der eerde als eertsch gesint,

Maer Habel vroom godsvruchtiger en vroeder
T'schaephoedig La*m* was Gods vercore*n* kind
A. Int offeren siet Kains toorn begind,
Want hy bevind sijn gift is niet bequaemigh,
Maer God die gee*n* quaedwillicheyd bemindt
Wijst hem waerom en vraeght hem seer minsamigh,
Ist niet alsoo dat ghy zijt aenghenamigh,
Als ghy zijt vroom, maer zijt ghijs niet, soo rust,
Die sonde voor u deure, dus betamigh,
Verheerschapt haer dwingt har*e**n* boosen lust.
R. Nijd-sonde fel bedrieghlijck lockt en rust
Smeeckt ongesust en terght desen gestoorden
Sy blaest hem vuyr in zijn herte ongheblust,
T'onvroom ghemoedt als baenst oft lonte koorden,
Ontsteekt seer licht wraeckgierigh om te moorden,
De sonde vindt cleen wederstand aldaer,
Hy gaet en lockt met schoon geveynsde woorden,
Sijn broeder uyt, en wort zijn moordenaer.
A. Geen moeyelijck dingh so quellijck noch so swaer,
Als wesen maer in slaverny der sonden,
Met al den hoop verlusten wisselbaer,
Die recht ghelijck zijn woeste gulse honden,
Die hunnen knecht dick hebben gantsch verslonden.
Wel geluckigh is die van hun is ontplaeght,
Maer houdtse in toom der vreesen Godts ghebonden,
Hy vanght de doot die nae zijn lusten jaeght.
R. Kain eylaes voor S'Heere*n* roep versaegt
Wilt noch gevraeght met leugen sonde decken,
Wanhoop hem vanght t'ghemoed dat wroegigh knaeght,
Tsy waer hy vlucht vervolgt he*m* talle*n* plecken,
Vervolgers veel hem tot navolgers strecken,

In dwangh geloof hem meenigh onderwind
En gaet met bloed noch sijnen pad bevlecken,
Ghedreven meest (als hy) door yver blind.
A. Nu hoort na my dit raetsel ons o*n*tbind,
Waer was het kind gheboren voor den vader,
En wie den Man soo nijdigh fel ghesind,
Die t'derdendeel der Mannen self te gader,
Versloeg alleen, want condy als goed rader,
Gheraden dit dat ick te raden gaf,
V wijsheyd dan en werd ick geen versmader,
Ick schinck u siet dees pijp en herder staf.

***Achitop weder op de wijse des* 104. Psalms.**
Veel vraghen hoogh laet dalen diep int graf,
Want elck can daer gheen Oordeel geven af,
Dan dit weet ick dat beyde ghy int singhen,
Prijs weerdigh zijt, van niemandt wel te dwinghen.

T'weede Veld-Lieds eynd.

Het derde Veld-Lied

nae de wijse des 8.Psalm.

Hebreus, Proselytus. Lamech.
DIt was den Boom droogh toppig hel gespleten,
Daer t'swerm Byen in ruyschte als wy gheseten,
Daer onder eens aenhoorden maegder sang,
En t'bosch rontom antwoorde in wederclan*c*.
P. Doe Anna jongh en Agar Herderinnen
Van t'suyver vuyr der houwelijcker minnen,
Des Bruydegoms tot Sion en zijn Bruyd,
Ontkeelden ons een gheestigh soet gheluyd.
L. Wt Maeghdenborst de stemme is uytghelesen,
Soo dat een Lied een ander schijnt te wesen,
Alst comt soo uyt een Hemel keelden fijn,
Met niet veel const maer aerdig sonder pijn.
H. Witt' winde bloems'lijf-schoonheyt en wel singhen,

Zijn alle drie verganckelijcke dinghen,
Wel singht hy die met singhen hem verlicht,
Iae die God eerd en sijnen Naesten sticht.
P. De Heydenschap met sangh verweckt Gods tooren,
Haer vreught verwaerdt recht, Isralytische ooren,
S'vleeschs vuylen lust sy liefde noemt en daer
Is haer ghevlect der lieden van eenpaer,
L. Doch wie daer in hier wandeld sal gheslaghen
Sijn aldermeest, ten jongsten dag der dagen,
In eeuwicheyt. Ock ist niet wonder dan,[+]
Dat yemant daer spreect geeren of singt van? [+]2.Pet.2.9
H. Can water soet uyt bitter ader spruyte*n*, [+]
Een herte daer God met zijn woord is buyte*n* [+]Iac.3.11.
Hoe can dat in den Heere maken vreughd,
In rechten geest vercondighen zijn deughd?[+]
P. Nu Heber da*n* en ghy ooc Lamech beyde [+]1.Pet.2.9
Singht gheestlijcx yet om onser zielen weydt,
Een traentgen most uyt den wijn-kelder soet,[+]
Brenght voort en schenckt tot Troost van ons ghemoet. [+]Cant.2.4.

De wijse des 74. Psalms.

H. Van Adam noch te singe*n* dunct my goed
Nu hulpe doet o God Heer der Heyrscharen,
Als Adam oud was honderd dertich jaren,
Doen wan hy Seth een Beeld ghelijck als hy
Seth hiet hy want Eva sprac God heeft my,
Ghesteld nu by een ander zaed verheven,
Voor Abel die van Kain doodt is bleven,
Siet van dit zaet Gods kinders quamen af.
L. Noch ee*n* geslacht qua*m* voort va*n* Kain straf
Het welc men gaf naem kindere*n* der menschen
Een volc dat volgde al na zijn s'herte*n* we*n*sche*n*
Welcx oeffening al tydelijck was meest,
Maer t'ander volck van Seth heeft Godt gevreest,
T'liet s'Heeren geest hem straffen en bewege*n*
Want Seth heeft siet ee*n* sone oprecht gecrege*n*
Wiens naem is sone alsmen te rugghe speld,

H. Nu Enos vroom den godvruchtighen Held,
Heeft ingesteld Godtsdie*n*stigheyd bequame,
Doe riepmen aen des Heeren hooge*n* Name,
Ghepredickt werd van sijnen wille en raed,
Dit Geestelijck puyr Godts kinder-barig zaed,
Dat n*iet* vergaet maer eeuwig blijft in wesen,
Wert mondelinge al voort gesaeyt na desen,
Want by Gods-volck heeft oydt geweest zijn woord,
L. Getuychnis claer wel weerd te zijn gehoord
Wist Adam voort wt s'Heere*n* mond te bre*n*ge*n*,
Wat heerlijck schoon geselschap ouderlingen
Was daer vergaerd somen wel dencken can.
Adam voor eerst, Seth, Enos en Kainan,
Daer toe den man Mahalaleel oock mede,
Iared, hier by, en*de* Enoch goed van zede,
Met ander veel meer vrome in groot getal.
H. Wie ist die ons te recht betuyghen sal,
Wie eerst voor al aenving de letter conste?
Of Enoch niet te schryven eerst begonste
Al zijn voorseg in Boecken soomen acht.
Hy heeft voorseyd va*n*t goddeloos geslacht,
Dat onbedacht niet op de*n* Heer wil schaffen,
Hoe dat den Heer oordelen sal en straffen,
Hun wercken quaet en boose woorden herd,
L. Hy leydend' hier een godlijck leven werd
Wt d'eerdtsche smert van Gode wech ghenomen,
Mathusal quam van hem, van wie*n* is come*n*
Den vader van Noe die Lamech hiet.
En Lamech sprack van Noe desen siet
In ons verdriet ons troosten sal eenpaerlijc,
Ia in ons moeyte*n* en arbeyd groot beswaerlijck,
Gy d'eerde die vervloeckt is van den Heer.
H. Nae t'rechte zaedt verlangt was dickwils seer.
Maer meer en meer in Noes tijd v*er*minderd

Is Gods gemeen*n*te en met afval verhinderd
Doorlust des vleeschs en o*n*reyn buyte*n*-trauw
Al t'mensch-opset was boos in Godts anschauw,
Hy creech berauw dat hy hier op der eerde,
Den mensche schiep, den welcken hy begeerde,
Te met te doen met alderley gediert.
L. Maer Noe heeft Godts-woort altijds geviert,
En hier verciert dees doncker erge wereld,
Gelijc ee*n* licht met deuchde*n* schoon bepeereld,
Gantsch onvermengt met boose duysterheyd
Een Godlijck goed leven heeft hy geleyd,
Godlijc geseyd, is een groot woord gesproke*n*,
Gods goeden aerd is hier al in beloken,
Noch bleef hy staen als al de Weerelt viel.
H. Met zijn gesin in het gemeen verniel,
Hem God behiel, en voor t'verderven seker.
Wel hondert Iaer en twintig hy een preker
Der boeten was, en der vroomheyd oprecht.
Maer t'volc versteend en acht niet wat hy segt,
Niemant en legt sijn boosheyd af besijden,
Soo dat den Heer niet langer en wilt lijden,
Dat sijn genaed' het volck tot weelde treckt.
L. Sijn rechter ha*n*d ter wrake*n* hy uytstrect
Die lang verweckt door Toorn was gehev*e*n,
T'nat Element word lossen Toorn gegeven,
In den afgrond en quam daer uyt geschorst.
De borne*n* al verschoorde*n* d'eerd' haer borst
En als verlost, is t'wat cruyt gesprongen,
Dat boven is gecarckert en bedwongen,
En hangt gestopt in Hemels sluysen groot.
H. Athon Atlas noch Pelion ter nood,
En mochte*n* bloot, hun hoofde*n* uyt den golven
Niet steken op, maer lagen overwolven,
Van desen vloed wel vijfthien ellen diep.
Den Dolphijn snel int swemmen vreugt nu schiep,

Daer voortijdts liep licht voetschen hart om hooghe,
Ia t'selfs wie weet of doe ter tijd ooc drooge,
Haer hoornen hiel die Phebe heeft den naem
L. Thetis als doe was met haer dochter t'saem
Maer ee*n* lichaem, v*er*mengt was onder ander
Elck vliet of beke en oock den cleenen mander
Zijn bedde crom mocht wesen elck ghemeen.
Den Oceaen versmolten al in een,
Vind nergens geen baerschutsche strand noch sponde,
Der Eerden cloot hy over al int ronde,
In zijn blauw cleet verberghende bevanght.
+H. Siet een slecht houdt dat wonder veel belanght,
Hoe't drijft en hangt op t'water al waer binnen, +Sap.10.4.
De Borghers zijn, met al de Borgherinnen,
Der Weerelt vrijd, en sweven hier en daer.
Al Kains zaed der menschen kinderschaer,
En oock die haer van Seths gheslacht aenhinghen,
In sonden siet hoe zy al t'saem verginghen,
Een ongheteld ontalbaer volck planteyt.
+L. Want door eens mans eerste ongehoorsaemheyd,
Wijt uytghebreyd al veel sondaren waren, +rom.5.19.
Maer uytgheroeyt, hoe ist eylaes ghevaren,
Der slangen zaet haest weder wasdom nam.
Een vervloect zaet van den bespotter Ham
Ghesproten quam t'geslacht der Cananyten,
T'groot Babels rijc en ooc der Sodomyten,
Vijf steden zijn van dit volck al bewoont.
H. Maer siet omhoog wat spits hem daer vertoond,
Die ongehoont den Hemel schijnt te dreygen,
Int ruyme veldt Sineac, wat is eyghen,
T'voornemen doch van al dit volcx bestaen.
Den Hemel hoog, wat, willen zy hem gae*n*
Beclimmen saen of ist uyt een beduchten,

Der wedercomst des zondtvloedts om opvluchten,
Waer door zijn sy aldus int werck vervroyt,
L. T'is om een nae*m* eer sy worde*n* verstroyt,
En sooder noyt niet dan Hebreeusche sprake
Ghebruyckt en was, gheviel een wonder sake.
Die gladt af sneedt al t'voornemens bedrijf.
Tspraecks werring als des Menschen ongerijf,
Is stracx al stijf daer onder t'volck gedronge*n*
D'een d'ander con zijn herte met der tonghen,
Niet toonen meer al was hy noch soo schalck
H. Riep een om steen men bracht mortel of calck,
En stijl voor balck en wildemen een stellingh,
Doen steylen op (siet wat een groote quelling.)
Men brackse al af in plaets' van hooge*n* meer
Riep yemant om een boor of avegeer,
Hy creegh veel eer een beytel of een schave,
Of voor een bijl en schoppe, spa of grave.
Daer bleef dan t'werck men moster scheyden uyt,
L. D'een track naer Oost met volc van sijn gheluyd,
En d'ander Zuydt een ander volck wiens woorden,
Gheleken best nae West of som nae Noorden,
Wel honderd-fout verstroyt ter weerelt in,
Maer Heber hiel de sprake in sijnen sin,
Die haer begin hadde in den hof van Eden,
(Ist somen acht) soo doen oock diemen heden
Hebreeuwen noemt als afcomstich van hem.
H. Een Vader van al Hebers kinders Se*n*,[+]
Is soo de stem der schrift getuyght van desen, [+]Ge.10.22.
Quam Abram af die eerst hadde sijn wesen,
t'Vr in Caldeen en naemaels tot Haran.
Wt Godts bevel vertrock hy oock daer[+]
van, [+]Gen.12.4.
Tot in Canaan want Godt had he*n* bejegend,
Met schoon belofte als dat in hem gesegend,[+]
Alle gheslacht op Eerde soude zijn. [+]Gen.12.4.

+L. Nu her belooft is t'licht van eeuwich schijn
+Wt rechter Lijn van Abraham te dalen, +Ge.22.18
+Bevesticht noch is op verscheyden malen, +Gen.26.4
+Toesegh geschiedt van t'Saligmakig zaedt, +Gen.28.14
+O Sterre schoon al s'Menschen toeverlaet, +Ge.49.10
Comt op en gaet wt Iacob haest geresen, +Nu.24.17
Och wie sal dan int leven mogen wesen,
+Als dit geschiedt waer toe ons hope staet.
+Nu.24.23

***Proselytus zinget weder op de wyse* des 8. Psalms.**
*Z*Oo brood verslaet den hongher groot becleven,
Op zulcker maet hebt t'samen ghy verdreven,
Verlangh met sangh en tijds vervelen my,
Van herten danck u daer van t'samen zy.

Derde Veld-Lieds eynd.

Het vierde Veld-Lied

nae de wijse, des 119. Psalms

Adon.
*H*Oe gingh dit Lied weet niemand zijn begin,
Dat Iethro sang daer hem twee kleene knechten,
Zijn Neven jong, Saul en Benjamin,
Toe dwongen vaste en dat met goede rechten,
Hy had belooft: de wijse en oock den sin,
Valt my daer in, ten was niet van den slechten.
Can ick ons dat rechte singen op sijn maet,
So acht ick my en mijn toehoorders saligh,
Dat yemand doch mijn Schaepkens gade slaet,
Op datse niet twijlen verstroyen dwaligh,
En missick yet, van niemand wil ick smaet,
Want int gemeen zijn alle menschen saligh.
T'ghedenckt my wel doe hy dit sangh hy sat,
Hier by de spits die Iacob dede bauwen,
Op Rachels graf hier t'Ephrata de Stad,
Daer moeder zy en lijck werd in benauwen

Doe Benjamin het eerdsche schoon licht-vat,
Quam sien, en sy ophiel dat meer t'aenschauwen.
Nu Herders my (al sittend') hier omringt,
En wilt mijn stem met stem te hulpe comen,
Want sang met sang ee*n*drachtig ondermengt
Wort van t'ghehoor veel liever aengenomen,
De bloodicheyd queld die alleene singt,
T'gheselschap doet 'tghemoed oock min verschromen.

De wijse, Psalm 27.

Godt blijft altijd by zijn opset te deghen, Hy wil den Mensch gantsch Godlijck zy ghesind, Hy maeckt niemand tot sondighen ghenegen. Ia geen onrecht noch quaed uyt hem begind,[+] Quaed-doender haet hy, vromen hy bemind, Wie quaed-aerds of valsch is vald hem af,[+] Schand-vlec genaemt word hy en niet Gods kind, Maer Gods partye oncruyd en onnut kaf. Aen t'Mensch verderf lust Godt met zond'[+] hy hatet[+] Den Mensch van t'selfs zijn eyghen hert verstockt,[+] Van t'selfs hy Godt en zijn ghebodt verlatet,[+] En zonde doet, door eyghen lust ghelockt,[+] Dan hem oock Godt verlaet, en dan berockt De zonde loos de straffe der misdaed, Dees na verdienst oock God de roeden plockt En t'godloos hert v*er*blind m*et* blindheyt slaet. Dus dat den dwaes ghelust dat doet hem sterven, De vrucht zijns weeghs eet hy so hy verkoos,[+] Want van hem selfs heeft den Mensch zijn verderven,[+] Maer zijn behoed staet by den Heer altoos. Merckt Sodoma hoe zy wert goddeloos,[+] Godt sy verliet vervallende in hooghmoed, En hooghmoed drijft tot allen zonden boos,[+] Wie daerin steeckt veel grouwelen hy doet.[+]

[+]Psal.5.6.
[+]Deu.32.5
[+]Hese.18.32
[+]Psal.95.7
[+]Hebr.3.7.
[+]Iac.1.14.
[+]2.Par.15.2.
[+]Pro.31.2.
[+]Ose.13.9.
[+]eze.16.49.
[+]Tob.4.10
[+]syr.10.15.

+Soo dede sy met haer ghebuyrsche steden, +Sy waren stout en stoutheyd comt voor
val, T'behoeftich volck gheen hulpe sy en deden, Maer Godt al eer hy uyt wil +gen.13.13
roepen al, +Tot beteringh' hy eenich waerschouw sal, Of minder straff voorseynden +Pro.16.18
als oock hier, Het is gheschiet, vijf Coninghen int dal +Siddim den strijd verloren +Eze.16.49
teghen vier. Sodom, en oock Gomora nu gheslaghen, Van s'Heere'n hand door +Gen.14.9
crijg ja roof en moort En van Abram verlost, t'volck sonder vraghen, +Nae God, hem
vind rijck vredigh ongestoord T'gaet wederom in grouwlijck leven voort, Dat +Eze.16.49
t'wraeck geroep der zonden fel en swaer, Tot boven in den Hemel werd ghehoort, +
Voor Godt de Heer den rechter openbaer. Hoe can ick doch verberghen Abrahame, +Gen.18.20.
+Wat dat ick doe, heeft den Heere gheseyd, Ghemerckt dat hy toenemen sal bequame,
Tot een seer groot en machtich volck verbreydt, En dat op Eerde alle volcken +Ge.18.17
verspreyd, Sullen in hem werden ghebenedijd, Ick weet hy salt met goeder
neersticheyd, Bevelen voord in toecomender tijd. Hy sal wanneer hy kinders heeft
ghecreghen, In zijn ghesin nae hem doen sulck bevel, Dat sy oprecht houden des
Heeren weghen, +En doen wat recht en goet is weet ick wel. Nu merckt hoe Godt als
vriend of meghesel, +De vromen houd, en sijnen raed ontdeckt, Want Abraham +Amo.3.7.
bewees hem altijds snel, In Godts gebodt uyt lust daer toe verweckt, Hem was +syr.44.12.
voorheen van Godt gheboden, wandeld, Voor my, zijt vroom, t'zijn korte woorde*n*,
jaet +Hy heeft daer naer voor Godt oock recht gehandeld,
+Gen.17.2

Niet teghen God ghewandeld metter daed,[+] Voor Sodoma, doe hy vernam Gods raed,
Dat Godt de heer haer sparen wild' hy badt, En t'waer gheschiet, hadd' Godt in [+]Lev.26.19 21.27.
vroomen staet, Thien mensche*n* maer gevonden in der Stad.[+] Abrahams Neef sijn
vierder is ghevloden. Door s'Heeren hulp, maer onder ander een, Is niet ontvlucht, [+]gen.18.32.
want siet daer was gheboden, En siet niet om behoedt u ziel ghemeen,[+] De vrauw
sach om ter stond haer vleesch en been, Verandert is, (een wonderlijcke saeck) [+]gen.19.27.
Sy bleef ghevest aen d'aerde, en eenen steen, Sy worden is van bracke en soute
smaeck. Een grouwsaem dingh geschied' oock buyten t'pleghen, Want siet den Heere
af van den Hemel sandt Sulfer en vuyr gantsch onghewonen reghen, Sodom en oock
Gomora wort verbrand, Tot asschen al en al tom ligghend land,[+] Met t'velds gewas
afgrondich omgekeerd, T'godloose volck nakomstigh s'Heeren hand, Te vreesen [+]2.Pet.2.4
wort door dese straff' gheleerd. Merct hoe de zond' haer dienaers doet beloonen, Die
sy door lust aenlockt met valschen schijn: En hoe dat God den vromen wil
verschoonen Siet voort hoe dat verstand-beroover wijn, Loth vader dede en beste
vader zijn, Bloedschandich van zijn kinders, onbewist. Wijn dijn onmaet vol van
onkuysch fenijn, Oorsaeckt veel quaeds soo doet der vrauwen list. Twee volcken arg
uyt dit vuyl pare*n* resen,[+] Den Moabijt en oock den Ammonijt, Sy mochten noyt in
s'Heeren Tempel wesen[+] Om hun misdaed, want zy den Israelijt,[+] Wel meenden [+]Gen.19.37
doen gantsch zijn vermaledijt, [+]deut.23.3.
[+]2.Es.13.2

Door Bileam. Den selven Bileam Die door Gods gheest heeft over langen tijt, Messias comst voorsien in Iacobs stam. +Wt Iacob sal met claerheyt uytgheborsten De sterre opstaen daer langhe op is gewacht Wt Israel den Cepter die den Vorsten Van Moab sal verslaen, en oock met cracht
Den kinders Seths verstooren. Onsen nacht. Hoe langh' eylaes sal hy noch dueren dicht, So doncker swart och wanneer wert volbracht De comste van dat seer begheerde licht. Claer warm zon doyt t'mensch liefdig vercouwen, Verdrijft onrecht dat nachtsche doncker seyl, Hemelen ghy van boven wilt af dauwen, +Gherechtigheyt stort af ghy wolcken steyl, Ghy Eerde ontsluyt voortbrengende ons den heyl, Gherechtigheyt daer by oock wasse groen. Ock wie sal doch van alle swaerheyd veyl, Int leven zijn, als Godt dit sal doen.

+Num.24.23.

+Esa.45.8

Weder op de wijs des 119. Psalms.

Nu al ghenoegh mijn vlijt ick hier bewees,
Een ander magh zijn tweeder of zijn derder
Oock singen wat, want song ic meer ic vrees
Ick mochte haest ghelijcken eenigh Herder,
Eerst van den Wolf ghesien, en worden hees:
Den gangher mat wenschst ruste al moet hy verder.

T'vierde Veld-Lieds eynd.

Het 5. Veld-Lied

wijse 116. Psalm.

Achitop Lamech.
*T'*Komt op ons aen o Lamech laet ons stellen,
Ons dat wy tsaem yet singhen of vertellen,
Fraey overhandt misschien werd onsen loon,
Een altijds groen gebeyerd' yesten croon.
L. Als t'veld is schoon om sien, en soet om riecken,

De Bye en ooc vijfwonter bont van wiecke*n*,
T'ghebloeyde hof door vlichlen in ghedwael,
Sy wislen bloem en rusten menighmael.
A. De Nachtegael der vlercksche sanghers besten,
Doet clincke*n* t'wout, da*n* dauwt zijn lieve neste*n*
T'ghevoghelt al om teelen voort ghepaert?
Gheprickelt van de liefd' en des tijds aerd.
L. Als dit verjaerd verjaren sal met eenen,
Dat Amon wijt buyt' alle Herders meenen,
Creegh Melcha Iong de schoone Herderin,
Daer Korytes op hadde sulcken sin
A. Aen sijnen kin had hy maer eerst gecrege*n*
Een wolle als wy te sien aen persen pleghen,
Doe hy haer sach en van liefd oock verdween
Soo dat hy met meer Korytes en scheen.
L. Want Amon een rijck Herder zijn ontvryder,
Die won den strijd en s'maeghds hert en geen blijder,
Bruygom noyt was noch blijder bruylof-feest
Ons Boersche jeughd verweckte daer elckx gheest.
A. De steenkens meest der Herderinne*n* waren,
Oorsuycker soet en sausse tot den snaren
Der holde Luyt en der dry-hoeckte Herp,
Dit al v*er*mengt schoon t'sae*n* geluyt uytwerp.
L. Maer al te scherp en luyde*n* dunckt my rasen,
Crom hooren, fluyt, sac-pijp, al wat met blasen,
Moet slaen geluyd het welc den sang v*er*dooft,
En t'lieds verstand of woorden ons berooft,
A. Soo menigh hooft soo menigh zin verscheyden,
Daer werdt ghedacht noch Roomsch noch Grieckschen Heyden,
Thalassus noch oock Hymeneus niet,
Sulck vreugde*n* roep en was in Bruyloft-liet.
L. Maer Iacob siet, ja Iacob Iacob t'elcken
Ia Iacob ja, ja Iacob Iacob welcke*n*
Gheluckigh was, want hy zijn ouders recht

Gehoorsaem eerde, en t'ging hem wel in echt.
A. Wech gingh hy knecht met Herder staf en keerde
Heer wederom die heyren twee verheerde,
De voorgheboort en s'vaders seghen quam
Op hem, en God in hoed' hem altijds nam.
L. voor Edom gram was hy ter vlucht geweken,
Aen een Fonteyn daer comt hem by gestreke*n*
Een Herderin die hy soo haest oock steld,
Int hert als wel t'gesicht haer schoonh*eyt* melk.
A. Zijn woord verseld met kus en vreughdsche tranen,
Hem openbaerd te wesen van soodanen
Gheslacht als sy, als tacken van een boom
Gesproten want haer Vader was zijn Oom.
L. Saegt ghy oyt stroom der beken van de*n* berghen
Af storten snel, denckt dat dat water nerghen,
Nae niet en vloeyt, soo licht als dese maeghd,
na huys toe loopt, en dees bly tijding draegd,
A. Haer herte jaegd de milte werd te steke*n*,
Te seer vermoeyd den aesse*m* weygerd spreken,
Veel woorden uyt, soo seer sy hijght en blaest,
Al haren geest is door nieuw vreugd verbaest.
L. En also haest den Syrier hoord' verhale*n*,
Van sijnen Neef hy loopt in huys hem halen,
Onthaeld hem wel, de*n* jong'ling seer v*er*fraeyd,
Doort vuyr dat meer en meer inwe*n*dig laeyd.
A. Soo goudt-bloem draeyd of bloem van Cykoreyen,
Nae volght de Zon, de schoone Rachel leyen,
En trecken na haer Iacobs ooghen con,
Sy was hem oock een claer en lieve Zon.
L. Liefd' hem verwon en soo de liefd om draghen,
Geen ding is swaer, hem dochte weynig daghen,
Den Herder-dienst die hy om winnen haer
Met lust aen gingh, den tijd van seven Iaer.
A. Wat strijd hoe swaer' of wat ghestade

zinnen,
Of wat een cracht so grooten vuyr verwinne*n*
Met kuysch ghemoed te lijden dervens pijn,
En altijds by t'gheliefde goet te zijn.
L. Nu ter woestijn int veld en dan geseten,
By borne int schaeuw of waer't is wel te wete*n*
Gods vrees en dulde in hoe seer eensaem wout
Hert hand noch mond yets yet te wesen stout.
A. Och voortijd oud' seer ong lijck desen laetsten,
Hoe all dingh veranderd is ten quaetsten,
Bedroch ontrauw en onghebonden lust,
De Weereld al nu stellen in onrust.
L. Was doe ghekust in t'samen-comst of scheyden,
T'was sonder arg, de Maegd met minnaer weyden,
T'gewolde kudde als met haer broeder ging,
Soo vry als met haer Vaer of Ouderlingh.
A. Hoe goed een dingh is Ouders t'uwer vreughden,
V kinders wel te voeden op in deughden,
Dees jeughd ter deugd in den oprechten pad,
Was wel ghestierd de vruchten toonden dat.
L. Wat eerst int vat dat nieuw is wort gegoten,
Den reuck daer van blijft lange in hem besloten,
Ieugds hert aldus behoud oock soet of suyr,
Ghewoonte allenghs veranderd in Natuyr.
A. Wijnbrauwen stuer' hard tongh' en hert sachtmoedigh,
Een dreygsae*m* hand met Roe gewapent vroedigh,
En stagen dwangh, goe voorgangh boven al,
In kinder tucht goe vrucht u baren sal.
L. Licht al te mal m*et* kinders ca*n* me*n* wesen
Of ernst is het straffen, aen het wesen,
Can met opmerck bet onderscheyden t'kind,
Als Schipper grijs kend aen t'Compas den wind,
Maer ouders blind waenliefdig al ontsteke*n*,
Roesparigh ghy die dult kinds quade treken,

T'gaet u als boer die n*iet* de*n* wijngaerd snoeyd
Daer wilde vrucht en bitter hem da*n* groeyd.
A. T'zy of het gloeyd van hit, of kild van vriesen,
Te seer verlieft den Herder niet verliesen,
Can moed, hy teld jae scheld traeg maent en dag
Dat hy verdiende*n* loon niet erven mag
L. Maeckt gee*n* verdrag de Maegt eyscht hy ten tijde,
De Feest gedae*n*, t'word doncker des hy blijde
Ter camer gaet, daer hem de bruyd v*er*wacht,
T'bruyd bedde doch gemist de rechte vracht.
A. Den blinden Nacht van morgen-stond verdreven,
Ter vensters in comt dag, die wel can geven
Goed onderscheyd van schoon en leelick wis,
Hier s'weers bedrog blijct, ooc t'beloone*n* mis.
L. Dat' Lea is swac oogig Rachels suster
Siet hy en gaet tot Laban die geruster
Hem steld, en gheeft hem als de weke is uyt,
Voor seven Iaer nieu die*n*st zijn liefste bruyd.
A. Nieuw vreugds geluyd in Hara*n* t'aller wegen,
Wt Labana huys v*er*stroyt doet clincke*n* tegen
Huys borg en clip den Herder crijgt te deel,
Sijn lieve Schaep genoegt' en hert juweel.
L. God heeft hem heel rijck worden boven maten,
En weder t'huys met vreden comen laten,
Want zijn geloft gedaen tot Lus de Stad,
Die Bethel heet den Heer niet en vergat.
A. Ist (seyde hy) dat God wil mijn reyse spoeden,
Ia cleers om t'lijf te decke*n* brood om voede*n*,
My geven oock te keeren vredig tot
Mijn Vader t'huys soo werd de Heer mijn God.
L. Want doe t'gebod zijns ouders gehoorsaem hy
Wt Barsaba trock na Mesopotamy,
Om trauwen daer in t'moederlijck geslacht,

Heeft hy tot Lus op dat gheberght vernacht.
A. Een roodtse onsaght zijn bedd' is wien soud lusten,
Oock is een steen zijn peulwe om t'hooft op rusten,
T'blaeu Hemel welf vol sterren zijn huys dac
Die reyst en vind niet altijd zijn ghemack
L. Den slaep in brac en dreef de sorge buyte*n*
En door vergeet d'oogschelen deed' hy sluyte*n*,
Nu comt den droom een groot gheheymigh werck,
Bewerpt hy daer in s'geests inbeeldigh perck.
A. Met goed opmerck den Hemel rond hy maeckte,
Op d'eerd' een Leer' ooc die den Hemel raecte
Daer op en af Gods Eng'len clommen saen,
En Iacob sag den Heer op t'hoogst ooc staen.
L. Hem zijn ghedaen beloften schoon om hooren,
Zijn saed en hem sal Canaan t'lant toe hoore*n*
Zijn saed als stof sal zijn op Eerden uyt,
Ghebreyd seer wijd West Oost oock Noord en suyd.
A. Noch tot besluydt een g'lof van hooghe weerden
Door u en door u zaed sal zijn op Eerden,
Gheseghend al het mensch gheslacht eenpaer,
T'beloofde zaed van nieuws belooft is daer.
L. Geseyt is maer in een, niet in veel saden,[+]
Werd s'mensch geslacht gesegend uyt genade*n* [+]Gal.3.16.
Den Heyden door t'gheloof in Christo magh,
Rechtveerdich zijn ooc so de Schrift voor sag.[+]
A. Snel troostich dach comt snellijck ons u bieden, [+]Gala.3.8.
Maer tergh ghemoed, nacht vleugheld u om vlieden,
In Tartars kuyl swijmdieptigh ongewoon,
En sonder keer verberghd u daer ghevloon.
L. Nu Isaacs soon ontwaeckt en heen gevloghen,
Den Droom, hy sprack den Heer is ongelogen,
Te deser plaetse en t'was my onbekend,
Een coude vreese in hert hem quam gherent.

A. Och hier ontrent dees plaets hoe seer vervaerlijck,
Iae heyligh ist niet al en ist hier waerlijck
Als ee*n* huys Gods en hier is s'Hemels poort,
D' Eerdsz-vader sprac dus, staende op na dit woord
L. Vroeg ging hy voort de*n* stee*n* zijns hoofts oplichten
En tot een merck der plaetsen daer oprichte*n*,
Den steen gesalft heeft hy met Oly flus,
En noemd de stad nu Bet El die hiet Lus.
A. Noch sprack hy dus den steen van my gheresen
Om hoog hier tot een teecken die sal wesen,
Noch een huys Gods, dit opgericht merck,
Wijst ons nu aen een heylig wonder werck.
L. Gods huys de Kerck jae Syon Gods Ghemeente,
Sal staen gebauwt op Christum t'dier ghesteente,
Hy een met haer, in haer als open baen,
Werd selfde Leere om tot den Vader gaen.
A. Eens op te staen om gaen na Beth-El henen
Te woonen, daer hem God so was v*er*schene*n*
Dit heeft de Heer bevolen Israel,
Een Altaer oock moest hy daer bauwen snel.
L. Stracks doet bevel hy aen zijn huysch boden
Van onder u doet wegh de vremde goden,
Iae reynigd u veranderd oock u cleyd,
Staet op om op te trecken weest bereyd.
[+]A. Comt werd geseyd laet ons te*n* berg des Heeren
[+]Op gaen, tot t'huys van Iacobs God vol eeren, [+]Esa.2.5.
[+]Wy sullen gaen in s'Heeren huys dit soet [+]Ier.31.6.
[+]Blymarig woort v*er*heugd ooc Davids moed. [+]mich.4.2.
L. Ae*n* rechte boet sal Christi Leer beginne*n* [+]Psa.122.1
Die heet opstaen d'afgoden onser sinnen,
Begraven, wegh al moeten zijn gedaen,
t'Cleed Adam oud moet uyt en Christus ae*n*.
A. Oock sal bestaen tot s'weerelds eynd in

't midden
Der kinder Gods ee*n* Altaer daer t'recht bidden,
En al t'goed werck opg'offert Gode werd,
T'reuc-vat werd van t'reyn geloofvig liefdig hert.
L. Wien t'quaed-doen smert en voord al wil versaken,
Ten altaer gae hy vind dan soet vermaken,
Iae sonder geld al veel goeds werd ter veyls,
Hier salmen dan versoenen oock veel feyls.
A. O steen des heyls o toegang vry ten leve*n*
O Altaer groot en Offer soet beseven,[+]
Wanneer sult ghy verschijnen doch wanneer[+]
Van Syon sal uytgaen u Wet o Heer.[+]
Daer hebben nu veel Coningen, Propheten,
En Mannen Gods van overlang geweten,
En seer ghewenscht Heer u toecomsten dagh,
Och saligh hy, die hem beleven magh.

[+]deu.32.15
[+]heb.10.19
[+]Esai.1.3.

Eynd des 5. Veld Lieds.

Het Seste Veld-lied,

Psal. 116.

Proselytus, Salomon.
P. WIe sal ons nu met singen doen gerijf,
Terwijlen wy hier onse kudde waken
By Bethlehem de Stad die wy ghenaken,
En zijn ontrent met al ons Vee bedrijf.
S. Tot Bethlehe*m* vergaerd is man en wijf
Iae alle man uyt David huys bedeghen,
Om daer gheschat zijn van Augusto weghen,
De weereld door ghegaen is zijn ghebod
P. D'herbergen al elck huys ja stal en kot,
Nu crielen vol niet isser ledigh bleven,
Elc in zijn stadt moet schatting comen geven
Sijnde onderdaen t'Roomsch Keysers groot gheweld.
S. Nu Proselijt met my u keele steld,
Te singen wat ick sal beginnen vooren
Elc hoor met vlijt want waer lust is om hooren,
Daer voeghd wel yet ghesonghen of verteld.

Salomon singt aen hem volgt Proselytus **op de wijse vanden Psalm 23.**

*A*Braham vroom Isaack en Iacob t'same
Van Gods beloft versekerde erfghename
In ee*n* vreemd la*n*d in hutte*n* slecht woonachtig
Een beter stad en Vader-land verwachtigh,
In Hemel hoog: op Eerden wel te vreden,
Te wesen vremd en gasten hun beleden.
P. Sy Gaende met verganckelijcke voete*n*
Op Eerden dus t'gemoed dat nam versoete*n*
Den Heer ontrent te wandelen hier boven.
Ten lesten word in slaverny verschoven,
T'volck Israels in Egypten gedreven,
Om vinde*n* brood den steun-stoc van dit leve*n*.
S. Nijd t'wreede dier, dreef Ioseph daer te vooren,
[+]Die zijnd' een Vorst seven goe jaren t'cooren
Hadde al vergaerd, in schuyren als de*n* cloecke*n* [+]Act.7.10.
T'brood-huys was in Egypte*n* doe*n* te soecken
De dierte groot was swaer in alle landen,
Al t'geld voor brood geraecte in Ioseph ha*n*de*n*.
P. Oock t'Vee en land werd Pharao al ten besten
Lijf eygenschap van al het volck ten lesten.
[+]D'eerds-vaders doch die dachte*n* quade sake*n*,
Met Ioseph doen: maer God dacht wel te maken, [+]gen.50.19
Gelijc altijds, op dat veel volcke*n* zoude*n*
Voor s'hongers nood met voedsel zijn behouden.
S. Een Coningh die van Ioseph niet en wiste,
Socht ons geslacht te niet en doen met liste,
Met arbeyd swaer in dienstbarig benauwe*n*,
Gebood Siphra en Pua twee vroe-vrauwe*n*,
Wat manlijck was in der geboort t'onlyven,
Sy hetent na en God deed' hen beclijven.
P. Pharao ghebood zijn volck dat sy versmoorden,
Den sonen jong, och wat Tyrannig moorde*n*,
Wat waren daer doe al mistrooste moeders,
O wreed gebod d'onnoosel jonge bloeders,
Al in s'Nijlsvloed geworpen t'hebben wille*n*,

Een deerlijck aes, voor gulse Krokodillen.
S. Wt Levi stam werd doe een soon gebore*n*
Die namaels een verlosser werd vercoren,
Zijn moeder hem niet langher berghen wiste
En wierp hem wegh in een bepeckte kiste,
Van riet ghemaeckt, uyt t'water hy getogen,
Heeft moeder-soch uyt voesters borst gesoge*n*.
P. Want siet hem vand' de Dochter van den Coningh
Sy nam hem voor haer soon aen in haer woningh,
Hy zijnde groot dood' een Egypter welcken,
Sloeg een Hebreer, t'geruchte liep voor elcke*n*,
Tot Pharao oock, en die socht hem te doode*n*,
Hy is bevreest tot Midian ghevloden.
S. Daer werd zijn sweer Iethro, daer hy de wachte,
Der Schapen nam, ter wijlen ons geslachte,
Aenriep den Heer benauwt in swaer arbeyde*n*
God goedertier gedacht als sy dus schreyden,
Ae*n* zijn verbond, daer Mosis t'Vee bewaerde
Stracks in der vlam he*m* d'Engel openbaerde.
P. Daer sagh hy t'bosch in brande en met verteeren,
God sprac hem aen en seyd' hem zijn begeeren
Hoe hy ons volck wilde onder zijn gheleyde,
Verlossen: maer siet wat hem Mosis seyde,
Na meer onschuld en socht het van hem wenden,
Och seynd mijn Heer den welcken ghy wilt senden,
S. O Heer o God de comst onses behoeders
Gheschieden laet, en wilt uyt onse broeders,
Moysem gelijc den Propheet ons verwecken[+]
Dien yeghelijck moet hooren, dat hy trecken[+] [+]deu.18.15
Com uyt verdriet die in doods schadu sitten, [+]Acto.7.37
Verschijnd o licht ons met liefdigher hitten,
P. Comt dagheraed o schoon blinckenden Oosten,
Opgang verschijnd comt uyt der hoogde ons Troosten,[+]
De duysterheyd comt heldigh overwinnen, [+]Luc.1.37.
Dagh sterre claer verwect ons hert en sinne*n*,

Met Moysem oock wy sulcken wensch voor weynden,
Och seynd mijn Heer den welcken ghy wilt seynden.

Weder op de wijse des 116. Psalms.

S. Een ander nu die beter can hy magh,
Oock t'beste doen, en singhen vry met lusten,
By beurten want, soo ondertusschen rusten,
Den arbeyd oyt wel te verlichten plagh.

Eynd des 6. Veld-Liedt.

Het 7. Veld-Lied,

de wijse Psal. 50. God die der goden.

Hanan. Mathan.
H. *M*Enig nu slaept al houde*n* wy de wacht
S'doodts broeder slaep, druckx vriend, en gast der nacht
Slaep die t'gedacht zin onthoud en verstan*d*,
Vernieuwt en voedt, verdriet en sorghe vand,
V prijs ick want ghy steld soo wel te vreden,
Van s'daeghs arbeyd s'menschen vermoeyde leden.
M. Nut schepsel Gods dat dier en mensch gerijft,
Slaep die uyt t'hooft vee mijmele*n*s verdrijf,
T'lichaem beclijft door u in rusten soet,
Der sieckten cracht verminderen ghy doet,
En ons gemoed beschildert ghy met droome*n*,
Der Godt somtijd door waerschauwt yet de*n* vroomen.
H. Maer te vergeefs de*n* trage*n* ghy v*er*knaept
Die wakens tijd onachtsaem veel verslaept,
Hy geeuwt en gaept, tot u hy hem soo gheeft,
Dat hy de helft schier die hy heeft gheleeft,
Geslapen heeft wanneer de dood comt henen,
Den kalven tijd zijns levens dood geschreven.
M. Maer slaep ons met uwen droomspieghel vlied,
Daermen t'voorheen en oock toecomstig siet,
Doch bauwt hier niet de gronde*n* zijn te cranc:

Te houden wacht is ons hooghste belangh,
Daerom met sangh laet ons de Schaepkens weyden,
Den blijden dach langmoedich so verbeyden.

Hanan singht op de wijse des 2.Psal.

H. *E*En die int veld verkoos een Herders naem,
Veel liever dan in Pharaon*s* hof seer prachtig
Geheeten t'zijn des Conincks Neef eersaem:
Doe hy Gods volck zijn maegschap was gedachtich:
Hy die was in d'Egyptische wijsh*eyt* machtig,
In al Gods huys werd een getrauwe knecht:
Ia een Propheet in zijn voorseg waerachtich,
Tot groote*n* staet quam hy als Vorst oprecht.+
M. God sprack hem aen van aen tot aenschijn vry, +Syr.45.4.
Mond teghen mond niet door drooms openbaren,
Ghelijck als wel met ander dede hy,
Maer soo een vriend zijn vriend yet gaet verclaren,+
Nu Moses siet uyt slaef-dienstig beswaren, +Nu*m*.12.18
Heeft dan verlost t'droef Israel betraend,
Dweers door de zee mids door de wilde bare*n*,
Heeft God de Heer hem eenen wech gebaend.
H. De Iordaen ooc stil houdend' hare*n* loop
Liet Israel t'beloofde land in treden,
Ter eender syd' haer vloed steylde over hoop,
Ter soute Zee liep t'ander af beneden,
De Priesters zijn al vooren door gheleden,
Met d'Arcke Gods en al t'volck volghde naer,
Maer niet dan twee van die met Mosem deden
Den uytgangh, zijn int land ghecomen daer.
M. Siet wat het is als God de hand aftreckt,+
Door s'menschen zonde Israel mocht wel weten, +Nu*m*.14.24
Van t'land bespien heeft elcken dag bestreckt,
Een volle Iaer om t'morrigh boos vermeten
Veertigh Iaer langh heeft Israel versleten

Tijd, leven oock, in een dorre woestijn,
Maer God en heeft hem genen dag vergete*n*,
+Der Eng'len brood zijn spijse heeft ghesijn.
+H. Maer s'Hemels brood hiel op als sy int land +Psa.78.25
Canaan t'gewas, en van t'lands koren aten. +Iosu.5.11
Och Hemels brood oprecht daeld neder want,
Ons hope zijt ghy, wilt ons niet verlaten,
Beloofde zaed dat alle crancke vaten:
Tot voedsel dient, en s'weerelds leven zijt,
Och wanneer sult ghy comen t'onser baten,
Wel hem die magh beleven sulcken tijd
+M. Als Iosua was dood, die Israel
Hadd' uytgedeyld, t'beloofde land met loten, +Ios.18.10
En t'oude volck ghestorven was, is snel
+Een nieuw gheslacht, een ander volck gesproten,
Welck niet en heeft Gods kennisse ghenoten, +Iud.2.10
Maer afgodisch gheleeft al meer en meer,
Dus heeft de Heer met Toorn hun begoten,
Huns vyands hand die drucktese wel seer.
+H. Ganschs gheen ghehoor, als volck seer hard gheneckt,
En gaven sy den Rechters uytghelesen, +Iud.2.17
Maer God altijd, doe hy hadde verweckt,
Een Rechter was hem toegedaen, door desen
Verloste hyse en den Rechter ghepresen,
Wanneer hy sterf sy weke*n* sonder toef,
Daerom liet God noch t'Heydensch volck in wesen
Romtom zijn volck ghesteld als tot een proef.
+M. Naer Israels begheerte gaf God siet,
Hem een Coningh, hoe wel in sijnen Tooren, +Ose.13.11
In zijn gramschap hy desen oock verliet,
+Doe werd ghestort der salf olyen hooren,
Op een jongh held een Herder uytvercooren, +1.Reg.16.13.
+Een dichter cloeck Propheet en Herper soet,
Die oock het kudde al hier ontrent te vooren, +1.Reg.16.18.
Te hoeden plagh ghelijckmen nu noch doet.
H. Gelijckmen speeld met bockskens gingh hy om

Met Leeuwe*n* fel met Beyre*n* als met La*m*me*n*,
In zijnder jeughd des Reusen stouten rom,
Deed hy te met tot blijschap der twaelf stammen,
Tien duysent weerd (den Coninck tot vergrammen)
De vraukens hem hoogh presen met gesangh,
Maer Saul dede ontsteken heet als vlamme*n*[+]
Den Toorn Gods tot zijn self ondergangh. [+]1.Par.11.13.
M. Doe David nu voor Saul onbesorgt,
In Israel een Coningh was verheven,
En dat hy woonde op Syon Davids borght,[+]
Werd sijnen gheest seer lustigh in ghedreven, [+]2.Reg.23.15.
Och wie sal my te drincken wille gheven,[+]
Van t'water goed te Bethlehem uyt den put, [+]1.Par.12.17.
Onder de poort, och sal ick by mijn leven,
Niet smaken noch dat water soet en nut.
H. Op sulcken sin met s'Heeren geest doorviert,
Sprac David want sijn ziele kreesch te degen
(Ghelijck den hert na t'versche water tiert[+]
Na een Fonteyn vry open aller weghen, [+]Psal.42.1
Iae die zijn huys noch hebben sal, die teghen[+]
De zonde en alle onreynicheyd werd goed, [+]Sac.13.1
Daer naer zijn ziel' verlanghde seer genegen,
En dorstigh nae die suyver water vloed
M. O borne claer berst uyt te Bethlehem
Onder de poort, doorgangh ten leven steylig,
O Borghers al binnen Ierusalem,
Haeckt na dees vry open Fonteyne heyligh,
Maer ghy behoeft drie helde*n* welcke u veylig,
Dit water doen ghenieten onghequeld,
Gheloove hope en liefde u mededeyligh
Geschoncken wijn en melck werd sonder geld.[+]
H. David die hopte en stond vast onbeducht [+]Esa.55.1.
Op Gods beloft en eed (alst was te prijsen)
Dat sijnen stoel noch van zijn lenden vrucht[+]
Beseten werd, dit heeft hy als den wijsen [+]2.Re.7.12
Propheet voorsien en voorseyd op't verrijsen,[+]
Des Messiams dat de ziele van dien, [+]Act.2.30.
Ghelaten niet en werd in Helsch afgrijsen,

Noch zijn vleesch gheen verrotten en sal sien.
+M. Och comt haest uyt Bethlehem Ephrata,
De Heere werd in Israel met namen, +Mich.5.1.
Ghy Bethlehem die cleen zijt in Iuda,
Ia teghen al de duysenden te samen,
Wt u sal doch na des Propheten ramen,
+Ons comen voord, wiens uytgang is geweest,
+Van aen begin, in eeuwicheyd, och amen, +Esa.53.11.
V comst gheschie daermen soo veel af leeft. +Collos.5.
+H. Door s'Heeren gheest Propheten ondersocht,
Vast hebben na den tijd, en neerstich rieden, +1.Pet.1.
+Wanneer de comst Messie wesen mocht,
Maer wie sal de weken ons bedieden, +Dan.9.24
Ia van 'ghetal den zin ontsloten bieden,
+Daer Daniel heeft langhe van voorseyd,
Wanneer sal ons dat vredich Rijc geschieden, +Dan.2.44
Dat niet en sal vergaen in eeuwicheyd.

De wijse 50. Psalm.

M. *N*V Hanan vriend dus worden wy vast quijt,
Den droeven nacht, en onweer keerschen tijd,
Maer eer verwijt, tot ons hier neme gangh,
Van ander dat wy't maken al te langh,
Dit Lieds gesang, laet ons nu stilte maken,
Want stilte soet, en is doch niet te laken.
H. Wel aen Mathan des ben ic wel gesind
De stilheyd soet is van my oock bemind,
Eerme*n* begint met tonge slaen geluyd,
Hoeft wel beproeft t'woord binne*n* t'mo*n*ds besluyt
Oft in of uyt best diend, en of ons spreken,
Is weerdich om stil-swijghen mede breken.

Het 7. Veld-Lieds eynd.

Het 8. Veld-Lied,

nae de wijse: des 57. Psalms.

Raguel. Achitob.
R. *O*P Achitob laet ons aen desen cant,
Yet singhen t'saem oock naer ons best verstand,

Ter wijlen wy in stem ghenoech ghelijcken.
Ons Schaepkens zijn al in behouder hand,
Sy sullen ons niet uyt der weyde ontwijcken.
A. Het gae soot mag ick volge singt ghy voor
Wy singhen niet voor doove, goed ghehoor
Geeft ons de*n* choor, van Herders Herderinnen
Bergh bosch en dal elck leend ons oock de oor,
T'saem met gehoor weerclincken zy beginne.

De wijse des 69. Psalms.

R. *O* Herder groot, s'heylich wachter goed, Der weereldt wijdt heerschapper aller[+] dinghen, Leerd ons altijd op rechte waerheyd singhen, So ghy u knechts Davids [+]Dan.4.13.
Herp snaren soet, Deed beven, wilt inwendich ons ghemoed, Verwecken reyn, en onse tonghe dwinghen, Ia gheeft dat wy als David moghen vroed, Den dienst uws wils ten eynde toe volbringe*n*[+] A. Voor elck Gods werck, met een schoon Lied eerbaer,
Wt herten grond heeft David hoog gepresen, De*n* Schepper groot, en seer bemind' [+]Act. 13.16
hy desen[+] Den Altaer by bestelde hy sanghers daer Zijn Lieden soet, te singhen
t'gantsche Iaer,[+] Op elcke Feest dat s'Heeren nae*m* mocht wesen Seer hoogh gelooft, [+]Syr.47.9
in somma David naer, Des Heeren hert en man was uytghelesen. R. God spreect [+]1.Par.26.1.
door hem tot Syons Bruydegom, Ghy zijt mijn Soon gebaerd heb ick u heden, Eyscht soo sal ick u gheven d'onbesneden, Ia d'Heydens tot een erfnis t'eendersom, En s'weerelds eynd' oock tot een eyghendom, Met yser staf sult ghyse hier beneden, Te morsel slaen dus Coninghen hier om, Laet u doch doen goed onderwijs met reden.
A. Ia Richters ooc hier op der Eerden ghy Berispen laet u, diend den Heer verheven,
Met vreesen dan weest vrolijc doch met beve*n* Ia kust den soon dat hy niet gram en sy.

Veel Prophecyen heeft noch ghesonghen hy, Door s'Heeren gheest, int Psalter boeck beschreven. Oock Salomon naer hem van desen vry, Sijn tot vermaec schoon Liedekens gebleven, R. Een vredigh rijck siet Salomon besat, Des Heeren huys dat bauwd' hy t'meeste wonder, Der weereld want God had als een besonder, Bauw-meester groot ghevoorbeeld selve dat Een constig werck, een heerlijck, seldsaem vat Noyt geen Mausool noch Ctesiphons werc-konder Ghewedden mede in const als oock in schat, Want t'was al Goud van boven af tot onder. A. In wijsheyd groot ghy Israels cieraet, Hoe hebt ghy laes so dwaes u gaen besmetten En laten vaen in wel bekende netten, S'vleesch weelde sot rijckdom en lust onmaet Door ledicheyd u t'seer gheliefde quaed, T'onkuysche vuyr int herte ginghen setten, Ia voeden soo dat soete vrauwen raed, Ghy steldet voor des Heeren wijse wetten. R. Dus hebt ghy laes vernuftige edel ziel, Vertoornd Godt door dwaesheyd onberadig, T'rijc werd verscheurd, maer in beloft gestadig Den wortel noch van David God behiel, Doe Israel af met thien stammen viel. Van Roboam een man dwaes ongenadigh, [+]Niet doend' een gantsch uytroeyich fel verniel, T'lief-hebbers saed bewaerde hy weldadigh. A. Hoe wel dit zaed in wandel niet behaegt Als David heeft den Heere der Heyrscharen, Int tiende lit van David God de maren, Van zijn beloft vernieuwt heeft en gewaeght Tot Ahas, dus ontfanghen sal een Maeght, [+]Een Maeght bevrucht sal eenen sone baren, Immanuel werd sijnen naem (wie't vraeght) Dats God met ons om t'voort te recht verclaren. [+]R. Noch Amos soon Esaias' Heeren knecht

[+]Syr.47.25.

[+]Esa.7.15.

[+]Esai.9.5.

Heeft breeder ons van des geboort geschreve*n*. Een kind is ons gheboren jae
ghegheven, Is ons een sone op wiens schouders geleght, Sijn heerschappye is sijnen
naem hy seght, Wonderlijck, Raed, ja Held en cracht v*er*heve*n*, Een Vader oock die
eeuwigh is ja recht Goed vreden Vorst, des namen he*m* aencleven. A. Noch vorder
siet een Roede sal op gaen. Van Isai de stamme uytghelesen, Een spruyt sal uyt zijn
wortel opgheresen:[+] Vrucht brenge*n* voord daer rustend op sal staen Des Heere*n*
geest des wijsheyt geest, daer aen, Oock des verstants den gheest des Raeds tot [+]Esai.11.1.
desen Der sterckten oock des kennis gheest gedaen, Daer toe de*n* geest oock van des
Heere*n* vreesen. R. Immanuel verlosser niet vertreckt,[+] V comst voor die tot Syon
op u wachten, Comt heerlijck licht, verlicht alle geslachten,[+] Die nu dus zijn met [+]esa.59.20.
donckerheyd bedeckt, Comt rechte vrucht van David opgheweckt,[+] Comt Coningh [+]Esa.60.1.
heerscht op Eerden wel met crachten, Dat over al gherechticheyd haer streckt, [+]Iere.23.5
Wilt Iuda doch te helpen haest betrachten. A. Ghesalfden comt en predickt openbaer,
T'ellendigh volck, oock allen die ghebroken[+] Van herten zijn verbindingh, al t'beloken,
Ghevangen volck verlost uyt banden swaer, Comt predickt ons een soet ghenadigh [+]Esa.61.1.
Iaer, Cieraet voor assche, en cleeren soet van roken, Gheeft voor getreur, ja vreughden
Oly claer, Laet zijn gebaud t'v*er*woeste alst is voorsproke*n*.

Weder op de wijse des 57. Psalms

R. *G*Oddanck ons Lied ten eynd is nu gebracht,
Van Gods beloft daer lange op is gewacht,
Ten deel verhaeld och of de comst des Heere*n*,
Gheschiede nu, dat desen droeven nacht,
Alsoo in vreughd op t'leste mocht verkeeren.

A. O Raguel den tijd is God bekend,
Of wy noch zijn van daer verre of ontrent,
Maer dits gewis dit can ons niet bedriege*n*,
Gods toesegh sal geschreven noch int eynd,
Onmooglijc waert dat God eens soude liege*n*.

Het 8. Veld-lieds eynd.

Het 9. Veld-Lied,

op de wijse des 57. Psalms.

Lamech. Hebreus. Salomon.
L. *D*At door eens Mans eerste ongehoorsaemheyd,
Veel sondaers zijn ter weereld uytgebreyd,
Daer hebben wy voor henen afgesongen,
De zonden zijn seer wijd en breed verspreydt,
Iae zijn oock in Ierusalem ghedronghen.
H. Ierusalem de stad die God verkoos,
Om sijnen naem te stellen, werd gansch door,
Ieremias die preeckte daer veel Iaren,
Maer 'tvolck eylaes bleef al versteend godloos,
Hy werd vervolghd gebracht in groot beswaren.
S. Maer t'is geschiedt in Zedekias tijd,
Dat op dees stad de Chaldeen voerden strijd,
En na twee Iaer verwinders zijn bedeghen,
Zedekias die vluchte maer niet wijd,
Hy werd int veld by Iericho ghecreghen.
L. Te Babel voor den Coning hy na dien,
Te Riblath quam ghevanghen en most sien,
Sijn kinders daer verworghen, fel ontlijven,
Doe stack m'hem uyt zijn ooghen (droef gheschien)
Zijn leven lang moest hy gekerckerd blijven.
H. Des Heeren huys ja yder huys en stad
Werd laes verbrand en al stads mueren plat
Geveld, ooc zijn van s'Heeren huys de vaten,
Al wech ghevoerd ja oock al t'volck, dan wat
Slecht are*n* volc tot land-bauw word gelaten.
S. Ierusalem nu woest' en Israel,
Om zijn misdaed ghevanghen in Babel,

Ieremias heeft met betraende wanghen,
De stad beweend in bitter siel ghequel,
En haer beclach dus droeflijck aengevangen.

Hier volghen de Claeghlieden Ieremie. Het eerste Capittel

op de wijse des 51. Psalms.

L. *H*Oe ligt eylaes so jammerlijck als mag
De stad verwoest die volck rijck was voor desen,
Een Weduw maer en schijnt ze die gheresen,
Sat een Vorstin' hier voortijds menig dagh,
Int midden al der Heydenen, en plagh
Een Coningin te wesen in de Landen,
Dees moet eylaes met hinderlijck verdragh,
Zijn onderdaen en dienen haer vyanden.
H. Sy weent des nachts soo dat haer aenschijn claer,
Van tranen vloeyd haer toegedane vrienden,
En comen niet dat sy haer troost aen dienden,
Haer naeste selfs verachtense, en zijn haer
Vyandich nu, jae Iuda is in een swaer
Ellendicheyd, en dienstbaerheyd gevanghen,
Sy woonde vy mids onder Heydens maer
Sy vind geen rust noch vrede in al haer gangen.
S. Het quellen haer al haer vervolgers seer,
Het ligghen woest na Syon alle straten,
Haer poorten al staen eensaem en verlaten,
Op dat niemand opcomt ter Feesten meer,
Haer Priesters al vervluchten en haer teer,
Iong-vrauwen sien seer deerlijck daer beneven
En sy is oock seer droef terwijl in Eer
Verheven hoogh, al haer benijders sweven.
L. De sake wel met haer vyanden gaet,
Want God de Heer heeft om haer groote sonden,
Vol jammers haer gemaect, en dus geschonden,
Haer kinders zijn voor hen vyanden quaed,
Ghevanghen heen ghetoghen, al t'cieraet,

Glad weg is van Syons dochter gestreken,
Haer Vorsten laes zijn oock in droeven staet,
Gedreven wegh, den Rammen w'el-geleken.
H. Ia Rammen voor den dryver gaende mat
En nergens niet en mogen vinden weyde.
Ierusalem gedenckt met onderscheyde,
Hoe zy nu ligt verwoest ellendig plat,
En hoe veel goeds zy voortijds heeft gehadt,
Gemerckt haer volck nu daer so gantsch ter neder
Ligt onder haer vyanden, ja en dat,
Daer niemand is die haer op helpet weder.
S. T'sien hunnen lust, aen haer na zins gerijf,
Zy al die haer vyandich haet nu dragen,
Zy lachen ooc nu met haer Sabbath-dagen
Ierusalem heeft haer besondigt stijf,
Des moetse gelijck een onreyn wijf.
T'Versmaden haer al diese plegen eeren,
Om datse dus nu sien haer schaemtig lijf,
Maer zy verzucht, en moet den rugge keeren.
L. Haer vuylicheyd aen haren soom nu cleeft
Sy hadde niet gedacht dat haer ten laetsten,
Soud' hebben dus vergaen geheel ten quaetsten
Te grouwlijck zy t'onderghestooten sneeft,
En daer toe noch sy gheenen Trooster heeft,
O Heere wilt mijn Ellend overvloedigh,
Aenschauwen doch want den vyand nu leeft,
In vreugden hy verheft hem seer hoogmoedig.
H. Den vyand heeft zijn hand geslagen aen
Al haer begheerde en costelijcke dinghen,
Sy most sien dat de Heydenen inginghen,
Haer heylichdom daer ghy van hebt gedaen,
Bevel dat sy gheen tijd en souden gaen,
In u Gemeynt, haer volck sucht al met beven
Sy gaen om brood seer hongherigh belaen,
Al hun Kleynood sy wegh voor spijse gheven.
S. Op datse slechts hun zielen laven vry,
O Heer aensiet wilt met opmerck aenschauwen,
Hoe jammerlijck ick worden ben vol rauwen

V segh ick ghy al die hier gaet voorby,
Aenmerckt en siet, of erghens smerte zy,
Ghelijck de smert die my treft nu ten tijden,
Want gemaect heeft den Heer vol jammers my,
Op sijnen dagh des toorens swaer om lijden.
L. In mijn gebeent' hy uyt der hoogte*n* goot
Een vuyr en liet dat rijsen met ghewelde,
Een Net ghespreyd, hy mijnen voeten stelde,
En wierp my om te rugghe met ghestoot,
Hy maeckte my tot een woestijne bloot,
Des daeglijcks moet ick druck en treuren pleghen,
Mijn zonde swaer door zijn straffinge groot,
Die zijn ontweckt met hoopen opghesteghen
H. Op mijnen hals zijn zy ghecomen dan,
So dat mijn cracht hier door al is verdreven,
Den Heer heeft my alsoo bereyd in sneven,
Als dat ick my niet opgherechten can,
Den Heer vertrad my yder heldich man,
Hy riep een Feest over my en verdede,
Mijn manne*n* jong, der maechde*n* dochter van
Iuda gaf hy, dat sy de persse trede.
S. Daerom ween ick soo dat ghelijck een vliet,
Van water nu mijn ooghen beyde leken,
Om dat seer wijd den Trooster my ontweke*n*
Is, die mijn ziel soude helpen uyt verdriet,
Mijn kinders laes zijn wech den vyand siet,
Heeft met gheweld nu d'overhand ghecregen,
En Syon streckt de handen uyt voor niet,
Want niemand haer te Troosten is genegen.
L. Den Heer gebood den vyanden int rond,
Om Iacob dat Ierusalem soud wesen,
Als wijs onreyn rechtveerdich is in desen,
Den Heere, want ick hebbe sijnen mond
Gehoorsaem niet gheweest, nu hoort terstond
Ghy volcken al, en siet mijn smertig quellen,
In vangenis zijn gegaen met druck gewont.
Mijn maegden jong en jonge fraey gesellen.

H. Mijn vrienden riep ick aen (wie had betrauwt)
Sy hebben my eylaes ter nood bedroghen,
Mijn Priesters zijn v*er*smacht in onvermoge*n*,
Mijn oudste in t'stad sy gae*n* om brood benaut
Om lave*n* slegs hun ziele, o Heer aenschauwt
Hoe bange ick ben en hoe benauwt ick blijve,
T'lijf doet my wee van binne*n* seer verflauwt,
Inwendigh slaet my t'herte in mijnen lijve.
S. Want gantschs bedroeft ben ick, van buyten t'sweerd,
In huys de dood, my weduw gingen maken
Men hoord my wel versuchten maer genake*n*,
Comt niemand my die my te troosten geerd,
Mijn ongheluck is mijn vyanden weerd,
Ia waer sy dat aenschauwen of aenhooren,
T'is hun een vreugd al t'lijden dat my deerd,
Dits doch u werck o Heer mijn God vercore*n*.
L. Laet comen voord den troost-dag dien ick wacht.
Dat hun gheschie, als my ten desen stonden,
Gedenct doch ooc hun boosh*eyt* ja hun zonden
En maecktse toe soo ghy my hebt ghebracht,
Om mijn misdaed, te gronde aldus veracht,
Dat sy oock zijn benauwt te sulcken keere,
Mijn suchten nu seer vele is dagh en nacht,
Mijn herte is seer bedroeft o God mijn Heere.

Eynd des 1. Capittels.

Het 10. Veld-Lied,

weder op de wijse des 57. Psalms

H. WEl over een comt Ieremie sangh,
Met onsen nacht die droef is vol verlang
Op de beloft daer stadig wy na wachte*n*
Dat uyt des doods fel schaduwig bedwang,
Eens mochten zijn verlost alle gheslachten.
S. Zijn clachten hy in Ierusalems naem,
Wel aerdig doet geen claeg-wijven bequaem,
Hoe constigh oock en mochtent beter connen,
[+]Ierusalem o stad van ouder faem,

[+]Ier.9.16

Van t'Roomsch geweld ghy nu oock zijt verwonnen
L. V overwon Pompeius den Romeyn,
Die s'Heeren huys ontwijdde maer hiel reyn
Zijn handen, noch van de heylighe vaten,
Maer Kassius die quam als Capiteyn,
Van t'Roomsche volc en heefter niet gelaten.
H. Ierusalem den staet daer ghy in zijt,
En hebt ghy noyt beleeft in uwen tijd,
Dat Coning vremd in u heerschapt met luste*n*
Herodes groot zijnd' een Ascalonijt,
Ghesteld is door Octaviaen Augusten.
S. T'voorseggen van Iacob Eerts-vader[+]
bloot,
Moet nu gheheel vervullen haest t'is noot,
Christus den held, behoorde wel te comen,
Ter wijle dat den Coningh-Scepter groot,
Van Iuda nu versteld is en ghenomen.
L. Daer is een Man nu in Ierusalem,
Godsvruchtich, Recht, den gheest Gods is in hem,
Israels Troost verwacht hy alle daghe,
Hem is belooft door s'geests inspraecsche stem
Te sterven niet, voor dat hy Christum saghe
H. Dats Symeon so ons t'gerucht verteld,
Och mochten wy oock mede sien den Held,
Die comen sal, en mochten hem aenhangen,
Nu laet ons noch te samen hier verseld,
Verhalen voord s'Propheten droeve sangen.

[+]Ge*n*.49.10

Het tweede Capitel der Claegh-Lieden Ieremie.

De wijse des eersten Psalms.

S. *O*Ch hoe de Heer, de Dochter Syons snel,
Heeft overschudt, met sijnen Tooren fel,
De heerlijckheyd Israels groot van weerde,
Va*n* Hemel af wierp hy gantsch plat ter eerde
En op den dagh sijns Toorens seer onsacht,
Op sijn voet-banck, en heeft hy niet gedacht.

L. De Heere heeft sonder barmherticheyd,
Van Iacob al de wooningen geleyd,
Vlack in den grond in zijn toornig aenstoke*n*,
Der Maegd Iuda, haer Vesten al gebroke*n*,
Ter Eerden af, hy heeft haer Koningrijck
Ontwijd, en oock haer Vorsten van gelijck.
H. De Hoornen al hy Israel onsoet
Gebroken heeft, in sijnen grammen moet,
Zijn rechter hand heeft hy achter getogen,
Doe den vyand aen quam met zijn vermoge*n*,
In Iacob hy aenstoockte eenen brand,
Siet al verteert, rondom aen elcken cant.
S. Hy spien en trock sijne*n* boge als vyand,
Als een party veerd' hy zijn rechter hand,
En heeft verworgd, wat lieflijck was t'aenschauwen,
Zijn gra*m*schap groot heeft hy om seer benauwen,
Gegoten uyt, als een vuyr tot verniel
T'welck in der hutt' Dochter Syons viel.
L. De Heer is Recht of hy ee*n* vyand waer,
Hy heeft vermeld, Israel openbaerd,
Ia Israels Palleysen schoon en Vesten,
Gescheynden niet gelaten meer ten besten,
De dochter Iuda al neder plat geveld,
Heeft hy vol rauwe, en vol geklag gesteld.
H. Zijn Tenten om weeld' hy als eenige erf,
Int Hof, en oock zijn wooning hy verderf,
In Syon siet, den Heer vergeten dede,
Beyde te zaem Vier-dag en Sabbath mede,
Den Coning oock den Priester t'samen siet,
Hy scheynden in zijns Toorns yver liet
S. Zijn Altaer heeft de*n* Heer geworpen om
Verbannen oock daer toe zijn eygendom,
De mueren van haer Palleysen verheven,
Den vyand hy in handen heeft gegeven,
Zo datme*n* kreesch in s'Heere*n* huys alst plag,
Voormaels te doen op eenigen Vier-dag.
L. De Heere dacht van Syons dochter al,
De mueren gantsch te niet doen in den val,

T'rechtsnoer hy toog daer ov*er*end' en weynde,
De hand niet of, voor hyse gants al scheynde,
Seer klaeglijck al de Bolwercken daer staen,
En jammerlijck ligt daer den muer vandaen.
H. Haer poorten diep in d'eerde liggen daer
Haer grendels hy ghebroken heeft, en haer,
Coninghen met haer Vorsten, die zijn onder
T'heydensche volck sy comen Gods bysonder
Instellingh niet ghehouden, van den Heer,
Ghesichten gheen sien haer Propheten meer.
S. Die oudste van de dochter Syon, vlack
Op d'Eerde stil nu ligghen, eenen sack,
Heeft elck aen t'lijf gedaen om geen vermoyen
En op t'grijs hayr zy stof en asschen stroyen,
De Maeghden van Ierusalem vermaerd,
Die laten t'hooft hanghen ter Eerde waerd.
L. Van veel gewee*n* mijn ooge*n* schier uyt zijn
Des is mijn lijf inwendigh vol ghepijn,
Mijn lever is gestort uyt op der Eerd,
Om t'v*er*driet d*at* mijns volcx dochter most herden
Doe inder stad op straten zonder kracht,
Die arm cleyn soogh kinders zijn versmacht.
H. Doe sy benauwt van honger riepen mijn
Moeder waer is nu brood, en waer is wijn?
Ia doe sy wel ghewonde volck gheslachten,
En midden op stads strate*n* daer versmachte*n*,
En hunnen gheest op-gaven alsoo flauw,
In d'armen van de moeders al vol rauw.
S. Ierusalem dochter wien sal ick dy
Ghelijcken, doch waer voor sal ick u ghy
Dochter Syon o Maegd houdende wesen,
Wien sal ick dy ghelijcken om door desen,
Te Troosten dy, want u schade als de Zee
Is groot, wie kan gheheelen al dijn wee?
L. Slechts hebbend dijn Propheten eylaes
Ghepredickt veel ydel ghesichten dwaes.
Zy stelden dy niet dijn misdaed voor ooghen
Om keeren dijn ghevanghenisse moghen
Met ydel sot ghepreeck, vol soet gheluyd,
Hebben zy dy ghepreeckt ten lande uyt.

H. De hande*n* slaen al die den weg hier gaen
Voor by, en sy pijpen u schimpigh aen,
Ia schudden t'hooft op Ierusalems dochter,
Is dit de stad, daer men van seyde, mochter,
Ee*n* schoonder zijn, ja daerm' afroemde wijd,
En waer va*n* dat t'ga*n*sch land ooc was v*er*blijd.
S. Elc dijn vyand speert op de*n* mond, en hy
Fluyt over u, jae toond zijn Tanden dy,
Segghende hey, wy hebbense ter Eerden,
Te mael vernield, dit is onsen begheerden.
Gewenschten dag, wy hebben ymmers dien,
Vercreghen nu beleeft en noch ghesien,
L. Den Heere deed' het gee*n* hy heeft bedacht
Vervuld heeft hy zijn woorden, die in cracht,
Van ouds hy heeft gheboden in voor Iaren,
Hy heeft vernield verdorven zonder sparen,
Dijn vyands vreughd hy over u ghedooghd,
En dijn party den hoorn hy verhooghd.
H. Haer herte riep tot de*n* Heere, Odu muer,
Der dochter van Syon laet met ghetruer,
t'Sy nacht of dagh u tranen stadigh leken,
En vloeyen af ghelijck als water beken,
En rust oock niet noch dijn oogh-appel claer,
Niet af en laet noch sy niet still' eenpaer,
S. In d'eerste waec staet op snachts maect gheluyd,
Roept schudt den Heer u herte als water uyt,
V handen heft tot hem, om al de zielen,
Dijns kinders cleyn, die in ee*n* swaer vernielen
Des hongers fel versmachten, vroegh en laet,
Over al aen t'begin, van elcker straet.
L. Heer siet en merckt, wie ghy dus hebt ghescheynd,
Wat sullen dan, de vrauwen in den eynd,
De*n* lichaems vrucht, ja kinders eender spanne*n*
Langh eten noch, en die heylighe mannen,
Propheten, oock Priesters sullen die om
Ghebracht zijn, dan in s'Heeren heylighdom
H. In straten daer, ter Eerden menigfoud,
Lagh neergheveldt, te samen jongh en oud,

Mijn maeghden jongh, en Iongelingen alle,
Zijn door het Sweerd gecomen tot den valle,
Gheworghd hebt ghy, in uwen Toorn dagh,
Sonder ghenaed', hebt ghy gedaen den slagh.
S. Ghy riept rondom, al mijn vyande*n* snoo
Iae recht ghelijck, als t'eender Feeste, soo
Dat op den dag, van s'Heeren Toorn geenen,
Ontloopen is, noch overbleven eenen,
Den vyand heeft verdaen, in groot verniel,
De ghene die ick voedde, en onderhiel.

Eynd des 2. Claeg-lieds Ieremie.

Het 11. Veld-Lied,

57. Psalms wijse.

L. WAt yv'rig man was in des Heere*n* pad,
Ieremias hoe droeflijck hy oock sat,
Ierusalems verderf, aensiende in trueren,
Ierusalem wat heerlijckheyd, en wat
Veranderingh heeft oyt besocht, u mueren.
H. Melchisedech, hiel sijnen Coningh stoel,
In u, en waerd (soo is t'ghemeen ghevoel)
Van hem ghesticht, en Salem eerst geheeten,
Of Salom welck is vrede, dus t'ghewoel,
Des tweedrachts, dan Ierusale*m* wilt veeten.
S. Morea berg, waer op de*n* Tempel staet,
De plaetse was, daer God wille voor daed,
In Abraham aennam, doe hy te slachten,
Sijn eenigh Sone, en lief beloftigh zaed,
Wel meende voor s'geloofs, oprechte crachte*n*.
L. Ierusalem gheseyd, vredigh ghesicht,
Vast aen den voet Syon waert ghy gesticht,
Mids in Iudeen, Iebus na Iebusyten,
Hiet ghy (me*n* acht) doch niet om winne*n* licht,
Langh derfden dy hun deel de Benjamijten
H. Dry honderd Iaer en t'seventig of meer
Tot David quam, die wierd u over-Heer,
Doe wierd ghy rijc gebauwt en wo*n*d' schoone
Maer Salomon bracht u ter hooghster Eer,
Met soeten staf des vreeds, en wijse croone.
S. Maer Roboam verlatende Gods wet,

Den Coningh van Egypten Sisak met
+Ontallijck heyr quam, en heeft u geplondert,
Na desen, noch Ioas sonder belet, +2.par.12.2.
Heeft u ter tijd, Amasia verondert
+L. Van uwen muer vier-honderd ellen wel
Hy brack, daer na quam Salmanasser fel, +2.par.25.23.
+Die t'land verdorf, en maecte gants te schande*n*
Samaria, oock t'Rijck van Israel +4.Re.18.9
Ten eynd', en t'volck verstroyd' in alle lande*n*.
H. Sennacherib Assyrischs Coning, dy
Oock heeft benauwt, maer op de vlucht most hy
Den Engel Gods heeft al zijn heyr verslage*n*,
Maer doch ter tijd Manasse most noch ghy,
Belegh en oock inneminghe verdraghen.
S. De zonde bracht u altijds inden druck,
+V overblijf een roof, werd een ghepluck
+Voor alle dijn vyanden wreed van zede, +4.Re.21.14
+Noch over dy quam, t'groot swaer ongeluck, +4.Re.25.9
+L. Oock Iason valsch verwon u onversien, +2.par.36.19
+En Antioch u met geweld, van dien, +Ier.52.12
Niet waren vry d'onnosel in de wieghen. +2.mach.5.5.
+Apolloni een boef vol Tyrannyen,
Op den Sabbath quam fel u oock bedriegen. +2.Mach.5.12.
+H. Dits al voor by meer als 2.honderd jaer
Maer nu her bloeyt ghy vredig wonderbaer, +2.Mach.5.24.
Door t'heerschen wijs Herodi onvervolghen,
In voorspoed groot, genoegh van desen, maer
Laet ons al voord de claeg-lieden vervolgen.

Het derde Claeg-Lied Ieremie,

Op de wijse des 103. Psalms. Mijn ziele wilt, etc.

S. *I*Ck ben een Man ellendig die in rauwe*n*,
De Roede van zijn gramschap moet ae*n*schauwen,
Gheleyd heeft hy my, int duyster doen gaen,
En niet in t'licht, en zijn hand heeft hy reghen
My nu gekeerd, hy handeld buyten t'plegen,
Met my altijds, dan hy eer heeft ghedaen.

L. Mijn vleesch en huyd heeft hy in vroege daghen
Verouderd, mijn ghebeente in twee geslagen,
En my rondom betimmerd breed en wijd,
Met galle en moeyt' heeft hy my al omvange*n*
En my gheleyd in duysterheyds bedwangen,
Als dooden in de weereld t'aller tijd.
H. Besingelt heeft hy my in swaer v*er*moeye*n*
Dat ick niet uyt en mag, hy heeft mijn boeye*n*
Beswaerd, al roepe ick en al schrey ick mat,
Zijn ooren stopt hy, voor mijnen ghebede,
Mijnen weg heeft hy, met grond-steene*n* mede
Bemetst, en al toeghestopt, mijnen pad.
S. Hy loerde op my, als Beyr doet om verworghen,
En als een Leeuw, die ergens ligt verborge*n*,
Hy laet den wegh my missen, en te mids
Verscheurd' hy my, en maeckte my te nieten,
Hy spien den boge, en stelde om na te schieten,
My tot een wit of teecken, voor den Flits.
L. Wt sijnen tros, liet hy mijn niere treffen
Een spot mijns volcs ben ic, en als' aenheffen
Sang, dan ben ick daeghlijcs hun lied gemeen,
Met bitterheyd, heeft hy my gaen versaden,
En drencte my, met Alssem t'mijnder schade*n*,
Mijn tanden sloeg hy, al in stuckskens cleen.
H. Hy winteld my in d'asschen, daer beneve*n*
Is oock mijn ziel', uyt den vrede gedreven,
Vergheten ick de goede daghen moet,
Ick sprack, nu is van my, al mijn vermogen,
En op den Heer, mijn hope wegh ghetoghen,
Ghedenckt o Heer, mijn ellendigh onspoed.
S. Hoe seer ic ben verlaten, doch gedencket
Met Alssem oock, en bitter gall' gedrencket,
Ghy sult daer aen, ymmer ghedencken doch,
Want het mijn ziel, inwendig my gaet segge*n*,
Ia dit moet ick, ter herten stadigh legghen,
En hierom leeft in my, de hope noch.
L. S'Heeren genade, is oorsake van desen,
Dat wy niet ga*n*ts te niet zijn, maer in wesen,

Gee*n* eynde en heeft, noch zijn bermherticheyd,
Maer sy gedenckt, en is nieuwe alle morgen,
[+]Dijn trauwe is groot, en waero*m* soud ic sorge*n*
D'Heere is mijn deel, soo my mijn ziele seyd? [+]Psal.16.6
H. Daerom wil ic, op hem hopen gestadig,
Want vriendelijck de Heer is, en ghenadigh,
Die op hem wacht, der ziel oock die hier naer
He*m* vraegt en speurd, t'is ce*n* ding groot va*n* weerde*n*
Lijdsaem te zijn, en altijds met volheerde*n*
Te hopen, op des Heeren hulp' eenpaer.
S. T'is goed den man, t'Iock in zijn jeugd te draghen,
Dat een die is verlaten, zonder claghen
Verduldigh sy, als hem yet teghen gaet,
Hy steke vry, de mond int stof, en wachte
Op goede hope, en lijde datm' onsachte
Hem noch, daer toe op t'kinnebacken slaet.
L. Hy laet' hem doe*n*, al veel v*er*smaedh*eyt* treke*n*
Want eeuwigh niet, en wil de Heer versteken,
Maer hy bedroeft, en is dan weder (siet)
Bermhertig naer sijn goedh*eyt* groot te we*n*sche*n*,
Want hy en plaegt, noch hy bedroeft de*n* menschen
Niet geern, hy en doet van herte*n* niet.
A. Als of hy wou, t'gevaen volc al beneden,
Laten op Eerde, onder zijn voeten treden,
En laten voor den Oppersten s'mans recht,
Krom buygen, ooc een s'menschen saeck v*er*kere*n*
Al eveleens, als of den Heer der Heeren
Sulcs n*iet* en saeg', en niet en overlegt.
[+]S. Wie derf dan noch gheseggen, dat dees dinge*n*
Gheschieden al zonder s'Heeren ghehenghen, [+]Amos.3.6
En quaed noch goed en comt uyt s'hooghsten [m]ond,
Hoe moghen dus de lieden in dit leven,
Een yder wil veel liever hem begheven,
Te morren op zijn zonde t'elcker stond.
L. Laet ons doch wel betaste*n* al ons wegen
Laet ons den Heer' oock soecken en te degen,
Ons tot hem waerts bekeeren, nae zijn Wet.
Tot den Heere in den Hemel na s'betamen.

Ons herten laet ons metten handen t'samen,
Op heffen hoogh, als vierigh int ghebedt.
H. Wy hebbe*n* Heer in ongehoorsaem plegen[+]
Qualijck ghedaen, en ginghen u beweghen,
Tot toornicheyd, en daerom onghespaerd,
Ghy ons te recht met toornicheyd verbolgen,
Hebt overschudt en ons met swaer vervolge*n*,
Gedoot als of ghy ongenadigh waert.
S. Ghy gingt o' Heer u m*et* ee*n* wolc bedecke*n*
Dat gheen ghebed tot u door soude trecken,
Tot dreck en vuyl verworpsel ons doen zijn,
Int midden van den volcken al int ronde,
Elck ons vyand met opgespeerden monde,
Steld tegen ons, uyt spot oock sijn aenschijn.
L. Wy zijn verdruckt geplaegt met angstig schromen,
Mijn oogen laes, als water beken stromen,
Over t'v*er*driet mijns volcks dochters misval
Mijn ooge vloeyd, zy sal niet rusten mede,
Tot alder tijd, dat van des Hemels stede,
Hier in de*n* Heer sien met opmercke*n* sal
H. Mijn ooge scheyndt my t'leve*n*, geen tijd stille
En dat alleen om mijn stads dochters wille,
Oock hebben my mijn vyanden belaegd,
Gelijck men doet een vogel, sonder sake,
Zy hebben my het leven t'ongemake,
Tot in den kuyl gebracht, t'zy u geklaegd.
S. Noch hebbe*n* zy op my geworpen steene*n*
Met water ooc, mijn hooft bedeckt met eene*n*
Doe zeyd ick t'is met my nu al gedaen,
Maer ick aenriep Heer' uwen naem benede*n*,
Wt den kuyl diep, ghy hoordet mijn gebeden,
Mijn stemme wierd van u noch wel verstae*n*.
L. Wanneer ick suchte en schreye o Heer daer vooren,
En wilt doch dan verbergen niet u ooren,
Maer neygt tot my, als ick aenroepe dy,
En segt tot my, en wilt u niet verschricken.
Wilt selve doch mijns ziels sake beschicken,
En voere*n* uyt verlost mijn leve*n* ghy.

[+]Dan.9.5.

H. Hoe my onrecht gheschiedt o Heer wilt mercke*n*
En helpt my tot mijn recht tot mijn v*er*stercke*n*,
Hun wraecke, en hun ghedachten teghen my,
Die siet ghy al, en over my verachten,
Dat hoord ghy al te samen, hun ghedachten,
De lippen oock van mijn weder party.
S. Ia tegen my hun daeglijcx loos, v*er*sieren,
Int ligghen Heer' en opstaen singhen tieren,
Een lied van my, gheeft hun verdienden loon,
Verschrict hun hert, laets' uwe*n* vloeck bevoele*n*
Vervolgd vernields', hier in uws toorns woelen,
Ia onder al, den Hemel s'Heeren troon.

Het 3.Claeg-Lieds eynd.

Het 12. Veld-Lied,

weder op de wijse 57.Psal.

H. *T*E vooren wel sag, David wonderbaer,
Hoe Israel te Babel, zonde swaer
[+]Ghevangen zijnde, onlustigh zijn om singen,
Int vremde land, aen Babels waters daer, [+]Psa.137.1
De Herpen sy, aen wilghe boomen hinghen.
L. Den Heere heeft seer heerlijc oock altoos
Ghehandeld met de stad, die hy verkoos,
Bewijsend' hem rechtveerdich, oock genadich
Vermaende, en straft' haer alsse was te boos,
[+]Hy sloeg', en heeld' haer wederom weldadich.
S. Ierusalem tien-seven Iaren lagh [+]2.par.36.21.
[+]Vernederd, woest, den Heer als-doe aensach
[+]Zijn woord, en ging de*n* geest van Cyrus wecke*n* [+]Ier.25.12
[+]Die over al zijn rijck, met goed verdrach, [+]Dan.9.25
Gedood ons volck, al vry na huys te trecken. [+]1.Esd.1.1
[+]H. Doe word van nieuws, des Tempels grond gheleyd,
De Ieugd sa*n*g blijde, en 'twijle*n* heeft geschreyd [+]1.Es.3.10
Den ouderdom, ja die voor henen saghen,
T'voorleden werck, van meerder heerlijcheyt,
D'ee*n* riep m*et* vreugd en d'and' droef m*et* clage*n*.
L. T'welck werd voldaen, na veel en swaer belet,
[+]Viermael des daegs, me*n* las in boec der Wet
Viermael des daeghs, werd Godt den Heer [+]2.Esd.9.3

aenbeden[+]
Ia mannen oock met strafte, om dat zy met
De vremde wijfs, vuyl buyten trauwe deden.[+]
S. Nu was dat huys des Heere*n* al volsticht
En al de stad beringht, met mueren dicht,
Die daer so lag vertreden onder voete*n*,
Doe Gods Propheet haer heeft, met droef gesicht
Bewee*n*d, waer van t'vervolg wy singe*n* moete*n*.

[+]2.es.13.23

[+]2.Es.6.15

Het vierde Claeg-Lied Ieremie,

op de wijse des 2.Psalms.

H. *O*Ch hoe geheel verdonckerd is nu t'goud
Dat fijnste goud, so eyslijc boven mate*n*,
Des heylighdoms ghesteenten menighfoud,
Die ligghen nu verstroyd, op alle straten,
D'eel kinders self, van Syon hoog in staten,
Voortijds by goud gheleken, groot gheacht,
Hoe zijn zy nu gheleken Eerden vaten.
Die slechts zijn va*n* potbackers ha*n*d gewracht.
L. Het soogen doch, hen jongen overvloed,
Met eyghen borst, de wilde felle draken:
Ong'nadig mijns volcs dochter, nu zijn moet
Ghelijck een struys, int wilde ter oorsaken,
Den suyglijng cleen zijn tong in dorstig snake,
In sijnen mond dorr' aen t'verhemelt cleeft,
De kinders cleen, vereyschen eens te smaken,
ee*n* weynig broods, maer niema*n*d hun yet geeft
S. Die voormaels van het lecker aten sat,
Op straten mat versmachten, daer geleghen,
Ia t'ligghen in den dreck, verlaten plat,
Die op gevoedt, in syde wesen pleghen,
De misdaed fel, van mijns volcx dochter tege*n*
Des Sodoms zonde al grooter is bekend,
Doch omgekeerd, die stad was aller weghen,
Seer snel, en daer en was geen hand ontrent.
H. Reyn boven sneeu en melc wit ware*n* claer
In voortijd al haer suyver Nasareenen,
Roo'r als korael, haer aenschijn was, en haer
Aenschauwe*n* was, gelijck als Saphir-steene*n*
Maer haer gedaente op t'strate en word van

geenen,
Gekeerd, om dat soo doncker is en swart,
Haer huyd dat hangt en slingert om de beene*n*
De welcke zijn, als een hout dorre en hard.
L. T'ging beter, met die door t'Sweerd bleven dood,
Dan die versmacht, van honger moste*n* blijve*n*
Door het gebreck der Acker-vrucht, ter nood
Het mosten noch de barmhertigste wyven,
Hen kinders self, om koken gaen ontlijven,
Int ja*m*mer mijns volcks dochter seer onsacht
Om leven by, den Heere om t'boos bedrijve*n*,
Die heeft aldus zijn toornigheyd volbracht.
S. De*n* Heer heeft uytgestort, ja hy vergoot
M*et* yver heet, zijn gra*m*schap swaer om herde*n*
Tot Syon hy een vuyr aenstack seer groot,
Dat ooc daer van haer gronde*n* al verteerde*n*,
Ten hadden noyt, de Koning op der Eerden,
Gelooft noch oock, als s'weerelds lieden dat
De weerpartye, en vyand soud' aenveerden,
Intocht ter poort Ierusalem der stad.
H. Maer door misdaed va*n* haer Prophete*n*
Is dit geschiet, en om haers Priesters sonde,
Die t'vromer bloed, daer in vergoten boos,
Ia gins en weer, op straten al int ronde,
Daer gingen heen, als blinde t'allen stonde,
En waren al bevleckt, met bloede siet,
Zoo datmen niet, hun kleeren raken conde,
Men riep al om wijckt ghy onreyne vliet
L. En roeres niet dus waren zy gestrijd,
Men vlooter voor, so datmen seggen hooren,
Mocht onder t'volc der Heydens, lange*n* tijd
En sullen zy daer blijven, s'Heeren Tooren
Heeft z'oock daerom verstroyd, hy wilse als vooren
Niet meer aensien, want zy zijn Priesters
En eerden niet den ouders uytvercoren,
Zy deden geen barmhertighede soet.
S. Op ydel hulpe ons oogen gaepte*n* noch,
Tot zy vermoeyd zijn worden boven maten,

Doe op een volck wy wachten dat ons doch
Gantsch niet en mocht gehelpe*n* noch gebate*n*,
men jaegde ons soo, dat wy op onse straten,
Niet dorsten gae*n*, doe quam ons eynde schier
Ons dagen zijn nu uyt gantsch af-gelaten,
Ia ons eynde is gecomen, t'is nu hier.
H. Veel snelder als hier ond's'Hemels dat
Die arends zijn oock ons vervolgers bleken,
Tot op t'gebergt, daer wy niet ongemack,
Op vloden hoogh, zijn zy ons na gestreken,
Beloerden ons, ter woestijn in geweken,
Gevangen was, des Heers gesalfden snel,
Hy onsen troost, die most ons oock ontbreken,
Ter tijd, doe zy ons zo verstoorden fel.
L. Wy woude*n* doch wel, ond't'schaeuws bevrijd
Van hem te mids den Herders geeren leven,
O dochter ghy, Edom weest nu verblijd,
Wilt vrolijck dy, tot vreugden gaen begeven,
Ghy die daer woond, int la*n*d Uz nu verheve*n*,
Want siet den kelck, sal u oock zijn genoodt,
Ia hy, sal dy oock comen haest beneven,
Ooc worde*n* moet ghy droncke, en al gebloot.
S. Maer dijn misdaed, o Syo*n*s dochter nu
Heeft haren eynd, die Toorn plag verwecke*n*,
De straff' is uyt, de Heer en sal voords u
Niet laten meer verveeren, noch vertrecken,
Maer dochter ghy Edom, de boose vlecken
Van u misdaed, haest werden openbaer,
Besoecken sal de Heere, en bloot ontdecken,
V wercken boos, en al u sonden swaer.

Eynd des 4.Treur-lieds Ieremie.

[Het klaeg gesang, het welc in veerzen staet]

De wijse Psalm 57.

H. *H*Et klaeg gesang, h*et* welc in veerze*n* staet
Hebreeusch gedicht, op A,B,C en maet
Is nu voleynd, nu laet ons des Propheten
Klaeglijck gebedt verhalen metter daed,
Terwijl wy zijn, om singen t'saem geseten.

Het klachtig gebed Ieremie, het 5. Capittel

op de wijse des 45.Psalms.

L. *G*Edenckt o Heer, hoe't met ons gaet in rauwen,
Wilt met opmerck, ons versmaedheyd aenschauwen,
Ons erve is nu gheworden, t'vremder deel,
Ons huysen zijn, den uytlandighen heel.
Weesen zijn wy, wy'n hebben genen Vader,
Ons Moeders, zijn, als weduwen algader,
Wy drincken laes, ons selfs water om geld,
Ons hout word ons, tot dieren prijs besteld.
S. Wy worden swaer, nu over hals gedreve*n*
En hoe vermoeyd, geen rust word ons gegeve*n*
Egypten oock, Assur wy ons ter nood,
Opgaven, om te moghen eten brood.
Ons voorders siet, die hebbe*n* hun ter schande*n*
[+]Besondigt, des zijn sy niet meer voorhanden,
[+]En hun misdaed, ontgelden wy eenpaer, [+]Ier.31.29
Wy zijn in dwang, verheerd va*n* knechte*n* maer. [+]Ezec.18.2
H. En niemand comt ons, uyt hun hand bevrijden,
Wy moeten oock in nood, de dood te lijden,
Hale*n* ons brood, voor t'sweerd in der woestijn
Ons huyd dat schijnt, geheel verbrand te zijn.
Van hongher fel, ghelijck in eenen oven,
S'hebben gescheynd, tot Syon daer en bove*n*,
De wijven oock, onteerd sonder ghena,
De Maeghden jongh, in den steden Iuda.
L. Den Vorsten weerd, zy schandelijc ophingen:
Sy eerden niet den ouden, Iongelinge*n*
Mosten ghelaen, met muelen-steenen gaen.
De knechtkens jong, vielen met t'hout gelae*n*.
Onder de poort, en sitten noch vergaeren,
D'ouders niet meer: de jongers op de snaren
Spele*n* niet meer, ons herte*n* vreugd is g'eynd,
Ons reyen is in droefheyd na gheweynd.
S. De croone ons hoofts gevallen ligt ten gronde,
Och wee, dat wy soo onachtsaem in zonde
Hebben gheleeft, daerom is nu ons hert,
Gheworden al vol droef, en bitter smert,

Duyster zijn oock ons ooghen nu bedeghen,
Om Syons Berg, dat sy soo woest ghelegen
Is nu ter tijd, als dat de Vossen koen,
Daer over vry den loop nu henen doen.
H. Maer Heere ghy die in eeuwich*eyt* blijvet,
En eeuwich oock uwen Toorn beclijvet,
Waerom wilt ghy ons vergheten eenpaer,
Soo langhen tijd ons oock verlaten swaer.
Herberght ons Heer tot u, dat wy by desen,
Oock weder t'huys ghecomen mogen wesen.[+]
Gelijc van ouds vernieuwt ons dagen voord
Ghy verwierpt ons, tot seer op ons gestoord.

[+]Ier.31.16

Eynd der Claeg-Lieden Ieremie.

Weder op de wijse des 57. Psalms.

L. *N*V hebdy t'lest van des Propheten // lied,
Vrec sangig t'zijn, dient ons v*er*weten // n*iet*
Laet ander nu met sanghe boeten // lusten,
Wy hebben doch ons wel ghequeten // siet,
Wy slachten oock de boge, en moeten // rusten.

Het 13. Veld-Lied,

nae de wijse: des 116. Psalms.

Achitob. Raguel. Salomon.
A. *G*Hy Raguel en Salomon wilt oock,
Te samen ons wat singen sonder beyden
Terwijlen dat de Schaepkens noch wel weyden
Dat onsen vaeck vergae ghelijck als roock.
R. Och Achitob siet wat een helder licht,
Het schijnt dat al den Hemel is ontsloten,
Och siet hoe snel het neder comt gheschoten,
Ick ben verschrict, van t'wonderlijck gesicht.
S. Mijn hert is ooc vol vreesen t'eenemael
Soo dat gheheel mijn leden ancxstigh beven,
Och siet wat comt daer blinckende afgedreven
Heerlijck om sien, en claer als Blixem-strael.
A. Och help ons God, t'is s'Heeren Enghel schoon,
Hy comt ons by, wat sal ons doch geworden,
Wilt ons gemoed met cracht o Heer begorden,

Die u ghesandt, ons schickt uyt uwen troost.
R. Och siet hy comt ons slaen beneven haest
Omschenen zijn wy, van des Heeren claerheyt,
Des mijnen geest geswact door grove swaerheyt
Des vleeschs benauwt is grouwsaem seer verbaest.

Den Enghel.
Weest niet bevreest gy Herders hier vergaerd
Een blijschap groot, ick u als nu verkonde,
Die alle volck' hier binnen s'weerelds ronde,
Gheschieden sal, en weest doch niet vervaert.
Vervaerd u niet, want siet een blijschap groot,
Als tijdingh goed, kom ick u nu bedieden,
Die over al, seer Troostelijck gheschieden,
Sal alle volck' hier, op der Eerden bloot.
Want Herders hoord, u oyt beter boodschap schoon
Gheboren, is u den behouder heden,
Den welcken self is Christus, Vorst des vreden
Den Heere self, van boven uyt den Troon
In Davids stad, maer merct dits u voorseyd
Tot teecken claer, in doecken siet bewonden,
Werd een kleen kind, van u aldaer gevonden,
Te Bethlehem, in een kribbe gheleyd.

De menichte der Hemelscher Scharen singhen.
*L*Aet ons te saem, hier loven God eerbaer,
Lof moet hem zijn, ja Eere groot becleven,
Sy God altijd, in eeuwicheyd verheven,
Hier boven in dat alderhooghst' eenpaer.
Vrede moet zijn, hier op dit eerdsche pleyn,
[+]Dat van twee, een nieuw mensche sy geschepen
Door Christum self, in hem selven begrepen, [+]Eph.2.16
Versoend met God, beyd' in een lichaem reyn.
Vrede met God op eerden, wenschen wy
T'menschlijc geslacht, en daer toe onverschillig
In't opset Gods, te wesen gants goedwillig,
Sulck eenen lust, hier allen menschen zy.
S. Och wonder werc, ons is geopenbaerd,
Den Engel self, met den Hemelschen Scharen,

Een menicht groot, en ziet d'Engelen varen,
Van ons om hoog, ten soeten Hemel waerd.
A. Wy slapen niet gewis, ten is gee*n* droom
Daer hoorde*n* wy, so soet geluydsche stemmen
Om Dieren woest, in't luysteren te temmen,
En stillen doen, der vlieten snellen stroom.
R. Hoe lustigh soet, moet inden Hemel zijn,
Daer sulcken Choor, van sanghers vreugd ontsluyten,
My docht ick was, my selven gants te buyte*n*
Och s'wereldsvreugd, is al maer druc en pijn.
S. Och wat gheluck, wat Gods ghenade groot,
Geschied ons doch, wy arem cleen verworpe*n*,
Slecht boerig volck, dat ons hier op de dorpe*n*
Verkondight zijn, soo groote dinghen bloot.
A. Komt Herders ghy, en Herderinne*n* saen,
Laet ons terstond, de Schape*n* doen ter koye*n*,
Op datse niet, int ongheree verstroyen,
En laet ons t'saem, na Bethlehem toe gaen.
R. Iae laet ons gaen besien, het ghene dat[+]
Daer is gheschied, en dat den Heere milde,
Ons hier op t'Veld, te kennen gheven wilde,
Christi gheboort, hier by in Davids stad.

[+]Luc.2.17.

Het 13.Veld-Lieds eynd.

Het 14.Veld-Lied,

nae de wijse des 45.Psalms.

Hebreus, Prosolytus. Lamech.
H. *O* Proselijt wel blijde wy zijn moghen,
Vergeefs wy n*iet* te Bethlehem en togen,
Wy vonden daer in een vernederd stal,
Des weerelds licht, en s'menschen grooten al.
Wy vonden daer een Maeghd, en die was moeder,
Wat wonder werck? haer kind, haer Heer, en broeder,
En leven was, ghemaeckt was sy door hem,[+]
Wy toghen niet vergheefs te Bethlehem.[+]
P. Daer sagen wy Maria soet oodmoedig

[+]Ioan.1.3
[+]Eph.3.9.

Va*n* wesen reyn, haer ma*n* ooc Ioseph vroedig
Die stadig kuysch, wel Ioseph heeten mocht,
Gelijck, die van zijn broeders was verkocht.
Dit lieve paer end' desen grooten Coning,
En vonden wy niet, in een rijcke wooningh,
Maer in een stal, om Beesten stallen in,
Niet getapijt, dan met vuyl cop-gespin.
L. Gee*n* marmer welf gedrage*n* op dorijcken
Colomnen noch Corinthen noch Ionijcken,
En was aldaer te sien, van schoon gebauw,
Veel eer ee*n* dack gevurst, met russchen rouw.
Nu Ioseph van Davids huys en geslachte
Om Davids stad int land Iudea dachte,
Zijn schatting daer te geven quam hy heen,
Van Nazareth een stad in Galileen
H. Oock quam met hem Maria zijn getraude
Die selve maegd, die hy al vroeg aenschaude,
+Bevrucht, doch t'was vanden heyligen geest,
Te nemen haer, tot hem heeft hy ghevreest. +mat.1.18
Maer inde*n* droom qua*m* de*n* Engel des Heere*n*
+Va*n* deses maegds wonder bevrucht zijn leere*n*
En dat het kind, most Iesus heeten hy, +mat.2.20.
Want t'sal zijn volck, van sonden maken vry.
P. Dits al geschied, op dat volbracht zy t'gene,
Dat den Heer sprac, door den Propheet voor hene,
+Een maegd ontfaen, en bare*n* sal (merckt wel)
Een Sone, en werd genaemt Emanuel. +Esa.7.15.
Dats God met ons, nu dit dan overslege*n*,
Met sijn wijf quam Ioseph oprecht genege*n*,
Tot s'vaders stad, daer wou de*n* Heer van al,
Geboren zijn, in een vernederd stal.
L. O Co*n*ing groot, Almachtig Heere nerge*n*
En wasser plaetse al daer in den herbergen,
Voor u dat in een stal, o menschen siet,
S'heeren oodmoet, in zijn geboort geschiet.
Van God voorsien, den tijd van T'Maegdig baren,
Quam juyst gepast, daer zy in de stad ware*n*,
Dat doe voor by tijd negen-maendigh ging,

Dat Gods die*n*st-maegd zijn woord m*et* wille ontfingh. +
H. God can zijn woord, en zijn beloft voorsproken, +Luc.1.34.
Volcomen dus, volcomen ongebroken:
Van Davids zaed is t'woord volcom*en* mids
Dat Ioseph is van t'zaed en huys Davids.
Wa*n*t in echts ba*n*d was hy va*n* in voorstond*en*
Met hand en woord a*en* dese maegd v*er*bond*en*,
Met suyver vuyr bevrucht, he*m* niet gepaerd,
Nochta*n*s m*et* haer, naer al des werelds aerd.
P. Lof God, nu is den droeven nacht verdwenen,
Door t'vrolijck licht, te Bethlehem verschene*n*,
Wa*n*t t'licht, waer door al s'werelds lichte*n* zijn
Vol claerheyd, heeft ter weereld sijnen schijn.
D*en* opgang schoon, rijst blosende inde*n* oost*en*
Dy groeten wy, o dagh om ons vertroosten,
Oprechte So*n*n' hooftlicht, des werelds claer
Waerachtigh licht, verschijnende openbaer.
L. De lang verwacht', claer morgen-sterre schoo*n*e
Wt Iacob voord gecome*n*, ligt te*n* too*n*e,
In doecken nu gewonden, en geleyd
In eender kribbe, alsoo ons was voorseyd.
Den meeste*n* Heer, en heeft gee*n* gulde*n* wiege
O mensch siet toe, dat u niet en bedriege
D*en* hoogmoed, maer verklee*n*d u als dit kind,
Want in oodmoed, men t'zieler ruste vind.
H. V eygen selfs behagen, wilt vernielen,
Komt soect, m*et* ons het broodhuys uwer siele*n*
Dat u gemoed, mag reyn zijn en gespijst,
En dan gesterckt, den besten gever prijst.
T'broodhuys oprecht, is Bethlehe*m*, va*n* dese*n*
Moet eeuwich lof, den alderhoogsten wesen,
Zijn woord is vleesch geworde*n*, ja recht vroed
Het welck geneest, de menschen van der dood.
P. Den hooghsten, woond seer geeren met behagen,
By die daer zijn, oodmoedig en verslagen,+
Van herte en gheeft, waerom vercoren werd, +esa.37.73
In Israel een reyn vernederd hert.

+Veel dingen groot, doet God door den oodmoeden
Dies Gabriel, den Engel hem most spoeden, +Syr.3.20.
+Door Gods bevel, na t'Galileetsche land,
Te Nazareth, ae*n* Maria als gesand. +Luc.1.22.
L. Zijn groet gedae*n*, en bodschap nu volcomen
Gebood men most, den Zone Iesus nomen,
Siet desen sal, groot wesen ongewoon,
En werd genoemd, des alderhoogsten soon.
+God sal he*m* t'stoel zijns vaders David geve*n*
+En over t'huys Iacobs, eeuwigh verheven +2.reg.7.13
+Heerschappen sal hy, en zijns Coninghrijcks +Psal.45.7.
+Dagh, sal gheen eynd af wesen desghelijcks. +Ier.23.5.
H. Hoe salt toegaen, gevraeght, antwoorde weder, +Dan.2.44.
Van boven af, sal in u comen neder,
D'heylige gheest, des alderhooghsten kracht,
Van boven sal, u oock omschynen sacht.
En daerom werd t'heyligh, uyt u geboren,
Te recht genoemd, de*n* Zone Gods verkoren,
Dit mocht ons al, d'een voor d'ander na
Verteld zijn, van Ioseph en Maria.
P. Maer Heber vriend, doe wy het kind nu vonde*n*
+Hoe seer al t'volc, aldaer door ons verconde*n*,
Verwonderd was, als wy vertelde*n* t'woord, +Luc.2.17.
Wat wy va*n* t'kind in veld, al hadde*n* g'hoord.
Maria self t'scheen ae*n* haer wesen reynig,
Ons reden ging, ter herte*n* haer niet weynig,
Zy sagh beschaemd ons aen, en hoorde snel
Ons voor haer doen, de*n* Engel Gods vertel.
L. Dat dit kind is, den Christ ons Saligmaker,
+Den Heere self, des vrolijckheyds oorsaker,
Van alle volck, het teecken oock daer by, +Luc.2.11.
Dat in een kribb' hem zouden vinden wy.
Ic Lamech seg laet ons God va*n* hier bove*n*
(Die ons vertoond heeft waerh*eyt*) hooge love*n*,
Wy vonden doch, in een vernederd stal,
Des Weerelds licht, en s'menschen grooten al.

Het 14.Veld-Lieds eynt.

Het 15.Veld-Lied,

op de wijse: des 119.Psalms.

Achitob' Adon, Raguel.
A. *O* Adon vriend, en ghy oock Raguel,
Wat soeter troost, en tydinge om verblijde*n*
Is ons geschied, en waer bevonde*n* wel
Va*n* Christi comst: wie zoud' hem doch v*er*myden?
Te singen lof, den God van Israel,
Die ons zijn volck besoeckt, als nu ten tyden.
Ad. O Achitob, wat liever kind hoe soet,
Daer in een kribbe, in doecken lag gewonde*n*?
Door t'schoon aensien, mijn herte en mijn gemoed,
In zachte vreughd was Troost'lijck gantsch verslonden.
Och nieuwen tijd, genadig' eeuwe ick groet,
V menigfoud, meer als ick can vermonden.
R. O Hemels ghy juygt eerde weest v*er*heugd
Ghy berge*n* looft met juychen, God de*n* Heere,
Want siet de Heer' heeft, nu tot volle vreugd,[+]
Zijn volc vertroost, he*m* heeft gejammert seere [+]esa.49.13.
Ons swaer elle*n*de, en heeft des suyver jeugd,
Gesonden hier, dat elck tot hem bekeere.
A. Ghy Bethlehem, o Ephrata vermaerd,
Micheas woord is waer in u gebleken,
In Iuda ghy die tegens duysend waerd,[+]
Wel kleene: maer men sal van u nu spreken, [+]Mich.5.1
In u is voord gecomen ons gebaerd,
Israels Heer', het eeuwigh licht ontsteken.
Ad. Va*n* aenbegin siet is doch zijn uytgang
En is geweest van eeuwigheyd te vooren,
Hier van zy God lof prijs, en eeuwigh danck,
Die opgerecht heeft s'heyls verheven hooren,
In Davids huys, alsoo hy overlang,
Heeft toegheseyd, om s'vyands macht v*er*stooren.
R. Nu sal den val van Adam zijn geheeld,
En t'slangen hooft, te morselinge wesen:
Gevangenis hoe sterck oock gecasteeld,
Gebroken werd, t'vry Iaer comt opgeresen,
Het schepsel sal niet blijven afgedeeld,

Van sijnen God, en Schepper meer na desen.
A. Lof onsen Christ, ons nu verschenen hy,
T'licht teecken claer des dolendens berader.
In eenen geest, door hem verwachten wy,
Ten Hemel hoog, tot zijn Almachtig Vader,
Een open deur, en eenen toegang vry,
+Die verre zijn, die sal hy roepen nader.
Ad. Die nu zijn vree*m*d, in Gods beloft*en* al, +Eph.1.12
+Die sullen zijn, Gods lieve huysgenooten,
T'lam Herder werd, en deur va*n* t'schape*n*-stal +Eph.2.12
Ia t'Lam den wolf verlossen uyt den poote*n*,
Verwinninge cloeck de*n* roof der Schapen sal,
En brenge*n* t'saem, dat dwalig is verstooten.
R. T'La*m* Herder sal t'gequetste heele*n*, naer
+T'verlooren om te soecken neerstigh draven.
Wat vet en sterck is wel bewaren, waer +Eze.34.12
Hy nemen sal, dat swack is om begaven,
+Hy werd de spijs' ja weyd' en borne claer,
+Die t'kudde self wel voeden sal, en laven. +esa.40.11.
A. Hy is het Lam, t'Lam Gods is hy het welck, +ioa*n*.10.11
+Daer nemen weg, sal al des weerelds zonde*n*,
Zijn woord sal zijn, soet ongevalschte melck, +ioan.1.29
Voor lammers teer, ee*n* voedsel nut bevonde*n*,
Nu laet ons noch, by buerten singen elck,
En sijnen lof, met nieuwen sangh oorconden.

Een A,B,C.

Op de wijse des 116.Psalm.

Ad. *A*Cht Bemind Christ, Door Een Fijn G'loovig Hert,
Inwe*n*dig Kleyn Liefds Mildige Natuyre,
Oeffenen Pooght, Quaed Raed Schouwt T'elcker Vyre,
Xprs Yeg'lijcks Ziel, het een noodigst werd.
R. Bemind dit kind, zijt als dit kind gesind
Elck wie ghy zijt, zijt in u eygen oogen,
Vernedert cleyn, soo sal u God verhoogen,
Wt al u ziel, den Heer Christum bemind.

A. Christ g'ope*n*baerd, int vleesch hier als ee*n* kind
Te zijn gelijck, en volgen werd bevolen.
Zachtmoedigh*eyt*, comt leerd al t'sijner schole*n*,
Komt leerd ae*n* he*m*, veracht' oodmoedigheyd.
Ad. Door dees wijsh*eyt* en lessen, haest geseyd
Maer traeg geleerd va*n* me*n*sche*n* na t'betame*n*,
Doet dit jong kind te niet, en can beschame*n*,
De wijsheyd groot, der gantse weereld wijd.
R. Ee*n* yder elck tot elck sachtmoedig zijt,
Na dit kinds aerd, stierd al u zins gedachten
Siet sijnen geest die leerd den Naesten achte*n*,
Al hooger als u selven, dit verstaet.
A. Fijn lustig waer't, waer dit so inder daed
De weereld door beleeft. In soet stil swijgen,
Lage alle twist, men soude niet meer krijge*n*,
Wa*n*t hoogmoed maect de weereld vol v*er*driet.
Ad. G'loovig oprecht, en can gewesen niet,
Wie hier v*er*stockt blijft, in hooveerdig wesen,
Want God veracht, en staet oock tege*n* desen,
Maer zijn genaed', hy den ootmoeden geeft.
R. Hert sin en moed, dees kinder less' aenkleeft,
Ziel-rust ons sal volcome*n* zijn beneven,
Daer heyde*n*s blind, wys-gier al veel va*n* schreven
Dit kind, ons in twee woorden beter leerd.
A. Inwendig mensch, om s'geests vercier*en* keerd,
Tot desen schat der wijsheyd vlijt en poogen:
Wa*n*t heerlijc, hoog, gereke*n*d voor Gods oge*n*[+]
Is hy, hoe seer de weereld hem veracht. [+]1.Pet.3.4
Ad. Kleyn romt hem groot, swack stuend' op eyghen macht,
Zot wae*n*wijs pocht, blind, naect, mismaect ellendigh,
Meent siet wel scherp, is rijck v*er*ciert behe*n*dig
So kreftig crom is s'weerelds loop eenpaer.
R. Liefds schijn, hier mede is nijd v*er*mond jae daer
Is schier, noch trauw, noch vroo*m*heyd, meer te vinden,

De loghen door gheweld, en loose winden,
Voor waerh*eyt* word gevierd en groot genae*m*t,
A. Mildige Heer t'was groot tijd dat ghy quaemt,
De slange*n* macht, ja raed en werc vernniele*n*
Welcomen zijt gheneser onser zielen,
Klaer morge-sterre en ons voorbeeldig beeld.
Ad. Natuere Gods sal wesen toegedeeld,
+Die u gelooft, jae vlied hier sonder rusten,
Des weerelds snoo vergangelijcke lusten, +2.Pet.1.4
En al wat ons o Heer van u afleyd.
R. Oeffene*n* deugd int t'geloof met wete*n*h*eyt,*
V volger moet m*et* maet en duld bermhertig,
+Zijn broeder hy beminnen moet goethertig,
Ia zijn vyand, en elcken int gemeyn. +2.Pet.1.5
A. Pooght hy aldus in u kennisse reyn,
Vruchtbaer, hem werd vry sonder valle*n* spoedigh,
Vws rijckz ingang, bereyd seer overvloedig,
Iae Heer u Rijck soet onverganklijck Rijck.
Ad. Quaed doenders Heer, doen al van u af-wijck,
+Ghy kentse niet, wat zy voor henen schenen,
Of waren oock ghy wijstse al van u henen, +Mat.25.11.
+Ten zy dat zy in tijds bekeeren recht.
R. Raed is nu dan voor yder sonde*n* knecht +luc.13.25.
Dat hy keer om va*n* lust des vleeschs na jage*n*,
En soeckt dit kind, dat om zijn self behagen,
Hier niet en komt, maer dienstig elck te goe.
A. Schuwt ooc uw's self behagen, merckt eens hoe
Om dy o mensch, den alderhoogste*n* Koning,
Zijn heerlijckheyd verliet, en na*m* zijn woning
Op Eerden hier, in eenen aermen straet.
Ad. T'elcker reys dat men dit bedencken gaet,
Met Hester wy voor onsen Koningh mogen,
Als in onmacht ghevallen, ja ghebogen,
Met herten knyen, gestadigh dancken hem.
R. Vre en tijd in t'Broodhuys Bethlehem

Vry noch te gae*n*, wie hongerd wordt geroepe*n*,
T'brood is de deur, welck roept en staet noch open,
Voor die he*m* soeckt sachtmoedig in oodmoed.
Xprs is ons Schoolmeester, recht boet,
Is t'kruysken A, met t'gloof aen sijne*n* name
Een School recht wijs, t'begin van zijn bequaeme,
Geleerdheyd groot, in t'vreedsaem nieu verbond.
Yegelijcks bauw stae vast op desen grond,
Van t'huys Gods hy de*n* hoeck-stee*n* is vercore*n*
T'huys wast uyt hem, elck lit uyt he*m* geboren
Zal tot een lijf aenhanghen hem als hooft.
Ziel oock al wat in my is, danckt en looft
God, die o*n*s dus besocht heeft uyt de*n* hoogte*n*,
Vergroenen sal, men sien de woeste droogten,
Soo vroeden nacht, in blyden dagh nu eynd.
Etlijcken tijd, jae wel so langh bekend,
Werd desen nacht gedacht, en g'acht in weerde*n*
Als nacht den dag sal volge*n* om der Eerden,
En voor geen doove en werd ooc onsen sang.
Ee*n* ander magh de weke en tempel gangh,
Voord singe*n* ooc t'besnijdens dag verclaren,
M*et* geestig dicht, hoe wijs' wt oost ooc ware*n*,
Gheleyd met licht, en wat elcks Offer was.
Noodigst hier toe is s'geests v*er*borge*n* blas,
Wie*n*s dicht wel sticht, en is bequae*m* om hoore*n*
Maer mensch vernuft, m*et* ydel sang de*n* oore*n*,
Des jeughds seer quetst, en t'hert oock veel ontsticht.
Werd lauwer croon hier loon voor die so dicht.
Zijn Eer eerlang v*er*gaet, en keert tot scha*n*de*n*,
Ee*n* noodig is, om van Gods soon in hande*n*,
Den Palm groen ontfaen in't eeuwigh licht.

AMEN.

Tafel: oft Inhoud der Veld-Lieden.

1. *V*An 't Hof Eden, ende Adams val.	3.
2. Van 't beloofde zaed, Evas hope, ende geschiedenis van Kain ende Abel	8.
3. Van d'eerste Weereld, Zond-vloed, ende Babylonschen Toren.	14.
4. Va*n* Sodoma, en*de* Loth m*et* sijn dochters.	20.
5. Vanden Eerds-Vader Iacob, verscheyden geschiedenissen.	24.
6. Van d'Isralyten in Egypten.	31.
7. Va*n* Israels uyttocht, en*de* comst int beloofde land, tot David toe	34.
8. Van David en*de* ander Coninge*n* in Israel, oock voorsegsels van Christi comst.	38.
9. Zedekias gevangenis, ende t'eerste klaeglied Ieremie.	42.
10. Ierusalem onder de Romeyne*n*, en*de* tweede klaeg-lied Ieremie.	46.
11. Ierusalems bau, wel en*de* quaelijc vaert, en*de* derde klaeg-lied Ieremie.	51.
12. Gevange*n*is in Babel, Ierusale*m*s wederbau, oock 4. en*de* 5. klaeg-lieden Ier.	56.
13. De Herdere*n* sien t'gesicht, den Engel verschijnt haer met de Hemelsche scharen.	61.
14. Herderen t'samen spraek, wat zy te Bethlehem gesien hebben.	63.
15. Herderen lofsangh, over de comste Christi.	67.
Een A,B,C. op des 116.Psalms wijse.	68.